

JAROSŁAW BUBIŁO

ODPOWIEDZIALNOŚĆ CZŁONKÓW ZARZĄDU SPÓŁKI
Z OGRANICZONĄ ODPOWIEDZIALNOŚCIĄ
W ŚWIECIE PRZEPISÓW
PRAWA HANDLOWEGO I PODATKOWEGO
PRZEDSTAWIENIE DOROBKU ORZECZNICTWA
I DOKTRYNY

I. WYBRANE PROBLEMY PRAWNE ZWIĄZANE Z WYKŁADNIĄ
I STOSOWANIEM ART. 299 KODEKSU SPÓŁEK HANDLOWYCH

Zagadnienia dotyczące odpowiedzialności członków zarządu spółki z ograniczoną odpowiedzialnością za jej zobowiązania na gruncie art. 298 Kodeksu Handlowego¹ i będącego w zasadzie jego odpowiednikiem art. 299 Kodeksu spółek handlowych² są niewątpliwie najczęstszym przedmiotem rozważań orzecznictwa sądowego, zwłaszcza Sądu Najwyższego, spośród wszystkich przepisów k.h., a obecnie k.s.h. O użyteczności lub wręcz niezbędności tego przepisu świadczy analogiczna sytuacja w literaturze prawniczej. Jednak brak spójnej i jednolitej koncepcji stosowania przedmiotowej regulacji w zakresie głównych problemów uregulowanej w niej odpowiedzialności powoduje, iż w orzecznictwie i doktrynie występują liczne rozbieżności.

Dr JAROSŁAW BUBIŁO – adiunkt w Katedrze Prawa Cywilnego i Postępowania Cywilnego WZNPIE KUL; adres do korespondencji: ul. Lwowska 80, 22-600 Tomaszów Lubelski.

¹ Rozporządzenie Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 27 czerwca 1934 r. Kodeks handlowy (Dz. U. z 1934 r. nr 57, poz. 502) wszedł w życie 1 lipca 1934 r., określany w dalszej części jako k.h.

² Ustawa z 15 września 2000 r. – Kodeks spółek handlowych (Dz. U. z 2000 r., nr 94, poz. 1037 ze zm.) wszedł w życie 1 stycznia 2001 r., określany w dalszej części jako k.s.h.

1.1. KWESTIA DOPUSZCZALNOŚCI DROGI SĄDOWEJ
W DOCHODZENIU ROSZCZEŃ
PRZECIWKO CZŁONKOM ZARZĄDU SPÓŁKI Z O.O. Z ART. 299 K.S.H.

W orzecznictwie Sądu Najwyższego dotyczącym odpowiedzialności członków zarządu na podstawie art. 298 k.h. konsekwentnie przyjmowano, iż przedmiotowa odpowiedzialność obejmuje nie tylko zobowiązania prywatnoprawne spółki z o.o., ale także jej zobowiązania publicznoprawne. Stanowisko to znajdowało uzasadnienie w literalnej wykładni art. 298 k.h., jak bowiem zaznaczono, przepis ten nie różnicował zobowiązań spółki, za którą odpowiadali osobiście członkowie zarządu, według jej charakteru na publicznoprawną i prywatnoprawną, wskazując jedynie, że odpowiadają oni za zobowiązania spółki, bez bliższego ich zdefiniowania, co stwarzało odrębną, samoistną podstawę odpowiedzialności, bowiem pozwalało na pominięcie pierwotnego charakteru zobowiązania spółki³. Pierwszy wyrok, w którym Sąd Najwyższy zaprezentował pogląd, iż art. 298 k.h. stanowi podstawę zarówno do dochodzenia należności prywatnoprawnych, jak i publicznoprawnych, miał miejsce jeszcze w okresie międzywojennym⁴, następnie w wielu orzeczeniach Sąd Najwyższy wskazywał, iż art. 298 k.h. nie ograniczał odpowiedzialności do zobowiązań prywatnoprawnych spółki, przez co obojętne jest źródło powstania danego zobowiązania. W szczególności warto odnotować m.in. uchwałę składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z 15 września 1993 r., II UZP 15/93⁵, w której uznano dopuszczalność drogi sądowej w sprawie dochodzenia należności składkowych ZUS-u wobec członków zarządu spółki z o.o. i wskazano art. 298 k.h. za podstawę tych roszczeń, stwierdzając, iż „nie ma przesłanek do uznania, że zobowiązania z tytułu składek na ubezpieczenie

---

³ W literaturze przedmiotu podobnie m.in. A. Szajkowski, [w:] S. Sołtyś i S. Siński, A. Szajkowski, J. Szwaja, *Kodeks handlowy. Komentarz, X. 1*, Warszawa 1994, s. 1190, 1191; J. Frąckowiak, *Glosa do uchwały SN z 19.11.1996*, OSP 1997, nr 6, poz. 114; J. Modrzejewski, C. Wiśniewski, [w:] *Prawo handlowe*, red. J. Okolski, Warszawa 1999, s. 109; M. Wiśniewska, *Cywilnoprawna odpowiedzialność członków zarządu spółek kapitałowych*, Kraków 1999, s. 87-88; E. Piorka, *Glosa do wyroku Sądu Najwyższego z dnia 17.07.1997r.*, OSP 1998, nr 3, poz. 62; K. Dąbek - Krąjevska, *Przepis art. 298 KH jako podstawa odpowiedzialności członków zarządu spółki z o.o.*, „Rejent” 1999, nr 9, s. 48; A. W. Wiśniewski, *Prawo spółek. Podręcznik praktyczny*, t. II, Warszawa 1994, s. 183.

⁴ Wyrok SN z 1 lipca 1936r., C I 2847/35, Orzecznictwo SN w sprawach podatkowych i administracyjnych, poz. 2522.

⁵ OSNCP 1994/3/48.

społeczne mają być słabiej chronione niż inne zobowiązania”⁶. Jednym z kluczowych orzeczeń w tym zakresie był również wyrok Sądu Najwyższego z 19 stycznia 1993 r., III CZP 162/92⁷, zgodnie z którym „dopuszczalna jest droga sądowa do dochodzenia, na podstawie art. 298 k.h., od członków zarządu spółki z o.o. należności z tytułu składek na ubezpieczenie społeczne”⁸. Z uwagi na wejście w życie przepisów Ordynacji podatkowej⁹ powołane orzecznictwo utraciło w większości swoje znaczenie. Zgodnie z wyrokiem Sądu Najwyższego z 28 listopada 2003 r., IV CK 226/02 (niepubl.) „sprawa o dochodzenie roszczeń z art. 298 k.h. (art. 299 k.s.h.) jest z natury swej sprawą cywilną w rozumieniu art. 1 k.p.c. i podlega rozpoznaniu w drodze sądowej”. Droga sądowa przy dochodzeniu należności publicznoprawnych pozostała dopuszczalna, jeżeli zobowiązanie powstało przed 1 stycznia 1998 r., tj. przed datą wejścia w życie przepisów OrdPU czy też przed 25 listopada 1998 r., tj. przed dniem wejścia w życie art. 31 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych¹⁰. Potwierdza to m.in. uchwała Sądu Najwyższego z 20 grudnia 2001 r., III CZP 69/01¹¹ oraz wyrok Sądu Najwyższego z dnia 20 maja 2004 r., IV CK 376/03¹², zgodnie z którym

dopuszczalna jest droga sądowa w sprawach z powództwa ZUS przeciwko członkom zarządu spółki z o.o. do dochodzenia roszczeń na podstawie art. 298 k.h. (obecnie art. 299 k.s.h.), jeśli zobowiązanie spółki do zapłaty zaległych składek na ubezpieczenie społeczne powstało przed dniem wejścia w życie art. 31 ustawy z 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych.

Powyższą tezę potwierdził również Sąd Najwyższy m.in. w uzasadnieniu wyroku z 28 stycznia 2004 r., IV CK 176/02 (niepubl.), postanowieniu z 29 października 2003 r., IV CA 2/03¹³ oraz w wyroku z 24 czerwca

---

⁶ Podobnie wyrok SA w Katowicach z 28 września 1994 r., III Aur 226/94, OSA 1995/5/46 oraz wyrok SA w Gdańsku z 27 lipca 1994 r., III Aur 619/94, OSA 1994/10/75.

⁷ OSNC 1993/6/103.

⁸ Por. też wyrok SN z 29 kwietnia 1998 r., I CKN 654/97, OSP 1999, z.1, s. 6, postanowienie SN z 6 lutego 1996 r., III CRN 61/95, Pr. Gosp. 1996, nr 6, s. 13, wyrok SN z dnia 2 września 1997 r., sygn. akt III CKN 602/97 (niepubl.).

⁹ Ustawa z 29 sierpnia 1997 r. – Ordynacja podatkowa (tekst jedn.: Dz. U. z 2005 r., nr 8, poz. 60 ze zm.), określana w dalszej części jako OrdPU.

¹⁰ Ustawa z 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (tekst jedn.: Dz. U. z 2007 r. nr 11, poz. 74 ze zm.), określana w dalszej części ustawą o s.u.s.

¹¹ M. Praw. 2002, nr 4, s. 149.

¹² Lex nr 182100.

¹³ Lex nr 157296.

2005 r., V CK 736/04 (niepubl.), w którym wskazał, iż za zobowiązania publicznoprawne spółki z o.o. powstałe przed 1 stycznia 1998 r. członkowie zarządu odpowiadają na podstawie art. 298 k.h.

Stanowisko w zakresie stosowania odpowiedzialności za zobowiązania publicznoprawne na podstawie przepisu prawa prywatnego Sąd Najwyższy przedstawił m.in. w wyroku z 26 stycznia 2006 r., II CK 384/05¹⁴, postanowieniu z 29 października 2003 r., IV CA 2/03¹⁵ oraz w wyroku z 14 lipca 1998 r., III CKN 582/97¹⁶, w którym stwierdził, na marginesie zasadniczych rozważań, że art. 116 OrdPU wyklucza stosowanie art. 298 k.h. do zobowiązań podatkowych spółki. Argument, iż przepis art. 298 k.h. (obecny art. 299 k.s.h.) ma charakter klauzuli generalnej i obejmuje *ipso iure* wszystkie zobowiązania, o ile przepis szczególny nie zawiera regulacji odrębnej, zasługuje na aprobatę¹⁷. Ponadto relację art. 299 k.s.h. do art. 166 OrdPU Sąd Najwyższy uznał za definitywnie przesądzoną m.in. w wyroku z 26 stycznia 2006 r., II CK 384/05¹⁸, zgodnie z którym

sprawa o roszczenie z art. 298 k.h. jest sprawą cywilną w rozumieniu art. 1 k.p.c. i podlega rozpoznaniu na drodze sądowej¹⁹. Droga sądowa w rozważanych sprawach przeciwko członkom zarządu spółki z ograniczoną odpowiedzialnością byłaby wyłączona jedynie na podstawie przepisu ustawy szczególnego w stosunku do art. 298 k.h. (obecnie art. 299 k.s.h.), takiego jak art. 116 ustawy – Ordynacja podatkowa, który przewiduje solidarną odpowiedzialność wymienionej spółki i członków jej zarządu za zobowiązania podatkowe spółki.

Tezę, iż art. 299 k.s.h. może znaleźć zastosowanie tylko do tych zobowiązań sp. z o.o., do których nie stosuje się przepisów OrdPU, potwierdził

---

¹⁴ Lex nr 191241.

¹⁵ Lex nr 157296.

¹⁶ Lex nr 84475.

¹⁷ Przykładowo odpowiedzialność z art. 299 k.s.h. obejmuje także zobowiązania z Funduszu Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych, mimo iż Fundusz jest niewątpliwie osobą prawną prawa publicznego, mamy w jego wypadku do czynienia ze zobowiązaniami wobec podmiotu, który zobligowany przez ustawę zaspokaja prywatnoprawne deklaracje spółki z o.o., przez co roszczenie Funduszu wynika z typowej subrogacji na podstawie art. 518 ust.1 kodeksu cywilnego. Za A. K a p p e s, *Odpowiedzialność członków zarządu za zobowiązania spółki z o.o.*, Warszawa 2009, s. 66.

¹⁸ Lex nr 191241.

¹⁹ Sądem wyłącznie właściwym do rozpoznania sprawy z powództwa znajdującego podstawę w art. 298 k.h. (obecny art. 299 k.s.h.) jest sąd siedziby spółki. Zob. uchwałę SN z 22 września 1995 r., III CZP 120/1995, OSNC 1995/12/181, podobnie uchwała SN z 4 lipca 1997 r., II CZP 24/1997.

Naczelny Sąd Administracyjny w uzasadnieniu uchwały składu siedmiu sędziów z dnia 8 grudnia 2008r., II FPS 6/08²⁰, w której wskazano, że „charakter odpowiedzialności członków zarządu spółek na gruncie prawa handlowego (art. 299 § 1 k.s.h. i art. 298 § 1 k.h.) jest odmienny od odpowiedzialności na zasadach przewidzianych w Ordynacji”²¹.

1.2. CHARAKTER PRAWNY ODPOWIEDZIALNOŚCI CZŁONKÓW ZARZĄDU
ZA ZOBOWIĄZANIA SPÓŁKI Z O.O. ARTYKUŁ 299 K.S.H.
JAKO PRZYKŁAD ODPOWIEDZIALNOŚCI SPRZEŻONEJ
ODSZKODOWAWCZO-GWARANCYJNEJ (ZA CUDZE ZOBOWIĄZANIA)

Teza o odszkodowawczym charakterze odpowiedzialności członków zarządu z o.o. opartej na regulacji art. 299 k.s.h. (dawny art. 298 k.h.) prezentowana jest w orzecznictwie Sądu Najwyższego w sposób konsekwentny. Sąd

---

²⁰ POP 2009, nr 1, poz. 21.

²¹ Podobnie w literaturze przedmiotu A. Karolak (glosa do wyroku SN z 24 czerwca 2004 r., III CK 107/03, „Prawo Spółek” nr 6/2005, s. 51), który wskazał, iż „nie jest i nigdy nie była dopuszczalna droga sądowa w sprawie dochodzenia należności podatkowej lub innej należności publicznoprawnej od członków zarządu spółki z ograniczoną odpowiedzialnością na podstawie art. 299 k.s.h.”. W głosie do wyroku SN z 18 marca 2004 r. (III CK 351/02, „Przegląd Ustawodawstwa Gospodarczego” 2004, nr 12, s. 27) A. Karolak stwierdził, że „nie jest dopuszczalna droga sądowa w sprawie dochodzenia należności podatkowej lub innej należności publicznoprawnej od członków zarządu spółki z ograniczoną odpowiedzialnością na podstawie art. 299 k.s.h. Dla rozstrzygnięcia zagadnienia dopuszczalności drogi sądowej w sprawie o orzeczenie odpowiedzialności członków zarządu za zobowiązania spółki z o.o. decydujące znaczenie ma bowiem charakter należności dochodzonej przez Skarb Państwa czy innego wierzyciela publicznego. W razie uznania, iż nie jest to roszczenie cywilnoprawne (sprawa cywilna), droga taka jest niedopuszczalna i wierzyciel może dochodzić swych praw wyłącznie w trybach postępowania podatkowego. Podstawę odpowiedzialności członków zarządów spółek kapitałowych za [...] zobowiązania publicznoprawne mogą stanowić wyłącznie przepisy Ordynacji podatkowej i nie jest dopuszczalne orzekanie o tej odpowiedzialności w drodze sądowej na podstawie przepisu art. 299 k.s.h. Ochrona wierzyciela z tytułu należności publicznoprawnych (Skarbu Państwa, jednostek samorządu terytorialnego, ZUS itp.) może być bowiem dokonywana wyłącznie na podstawie przepisów prawa publicznego, a nie prawa prywatnego, do którego należy art. 299 k.s.h.”. Karolak w głosie do wyroku SA z dnia 20 maja 2003 r. (I ACa 201/03, PPH 2004/10/52) podniósł, iż „art. 299 k.s.h. nie stwarza podstawy do dochodzenia w drodze powództwa przeciwko członkom zarządu spółki z o.o. zaległości podatkowych spółki, ponieważ w tym zakresie odpowiedzialność członków została uregulowana w przepisach szczególnych Ordynacji podatkowej”. Stanowisko, iż odpowiedzialność uregulowana w art. 299 k.s.h. nie obejmuje w ogóle zobowiązań o charakterze publicznoprawnym, podzielił również A. Mariański w głosie do uchwały SN z 20 grudnia 2001r., III CZP 69/01, M. Praw. 2003/8/378.

Najwyższy na przestrzeni lat w różnych kontekstach, w większości przypadków, także orzekając w składzie powiększonym, zajmował stanowisko, iż odpowiedzialność ta ma charakter odszkodowawczy (deliktowy)²². Po raz pierwszy pogląd ten pojawił się w uchwale Sądu Najwyższego z 19 stycznia 1993 r.²³, w uzasadnieniu której przyjęto, że omawiana odpowiedzialność jest „ustanowionym ex lege zabezpieczeniem za cudzy dług”. Sąd podkreślił także subsydiarny charakter omawianej odpowiedzialności. W tej samej uchwale Sąd stwierdził, iż członkowie zarządu ponoszą odpowiedzialność za szkodę „będącą wynikiem obniżenia potencjału majątkowego spółki”.

Z kolei w wyroku z 14 lipca 1998 r., III CKN 582/97 Sąd Najwyższy potwierdził wprawdzie, iż odpowiedzialność z art. 298 k.h. jest odpowiedzialnością odszkodowawczą, jednak jest to „odpowiedzialność odszkodowawcza szczególnego typu, nie będąca następstwem wyrządzenia szkody czynem niedozwolonym”. Tym samym Sąd Najwyższy podważył deliktowy charakter omawianej odpowiedzialności, nie zajmując jednocześnie jednoznacznego stanowiska w zakresie, z jakiego rodzaju odpowiedzialnością odszkodowawczą mamy do czynienia.

---

²² Zob. przykładowo: uchwałę SN (7) z 15 września 1993 r., II UZP 15/93, OSNCP 1994/3/48; uchwałę SN z 9 sierpnia 1993 r., III CZP 116/93, OSNCP 1994/2/35; uchwałę SN z 2 lutego 1994 r., I PZP 58/93, PiZS 1994/4/63; uchwałę SN z 9 listopada 1994 r., III CZP 140/94, OSNC 1995/3/45; uchwałę SN z 20 września 1996 r., III CZP 72/96, OSNC 1997/1/4; uchwałę SN z 19 listopada 1996 r., III CZP 114/96, OSNC 1997/3/25; wyrok SN z 14 lipca 1998 r., III CKN 582/97, S. S o ł t y s i ń s k i, A. S z a j k o w s k i, A. S z u m a ń s k i, J. S z w a j a, *Kodeks spółek handlowych*, t. II: *Komentarz do art. 151-300*, Warszawa 2002, s. 795, wyrok SN z 19 stycznia 2000 r., II CKN 682/98, Lex nr 51055, uzasadnienie wyroku SN z 9 czerwca 1999 r., III CKN 250/98, [w:] S. S o ł t y s i ń s k i, A. S z a j k o w s k i, A. S z u m a ń s k i, J. S z w a j a, *Kodeks spółek handlowych*, t. II: *Komentarz do art. 151-300*, Warszawa 2002, s. 793, wyrok z 15 grudnia 2004 r. sygn. akt IV CK 376/04, wyrok SN z 21 lutego 2002 r., IV CKN 793/00, OSNC 2003/2/22, wyrok SN z 28 stycznia 2004 r., IV CK 176/02, „Wokanda” 2004, nr 9, uchwałę SN z 22 września 1995 r., III CZP 120/95, OSNC 1995/12/181; por. też orzeczenie z 21 lipca 1959 r., III CR 1240/58, niepubl. oraz orzeczenie z 4 grudnia 1936 r., C I. 1 515/36, Zbiór Orzeczeń Sądu Najwyższego Izby Pierwszej Cywilnej 1937, nr XI, poz. 12, dotyczące wprawdzie wykładni opartego na innej konstrukcji przepisu art. 10 dekretu z 8 lutego 1919 r. o spółkach z ograniczoną odpowiedzialnością, Dz. Pr. RP 1919 r., nr 15, poz. 201, ale odwołujące się w uzasadnieniu także do brzmienia art. 298 k.h. Przy odszkodowawczym charakterze przedmiotowej odpowiedzialności zdecydowanie obstawał również A. J. Witosz (*Subsidiarność w prawie polskim*, „Prawo Spółek” 2009, nr 22, s. 15 i nast.), podobnie M. Gutowski (*Charakter prawny i zakres przedmiotowy odpowiedzialności członków zarządu spółki z o.o. na podstawie art. 299 k.s.h.*, „Przegląd Prawa Handlowego” 2008, nr 11, s. 25).

²³ Uchwała SN z 19 stycznia 1993 r., III CZP 162/92, OSNCP 1993/6/103.

W kontekście odpowiedzialności członków zarządu spółki z o.o. za zobowiązania spółki z tytułu niezapłaconych składek na ubezpieczenie społeczne Sąd Najwyższy stwierdził, iż jest to „odpowiedzialność odszkodowawcza, względnie quasi odszkodowawcza, przewidziana *ex lege* w celu zagwarantowania wierzycielowi dodatkowej ochrony na wypadek, gdyby egzekucja ich wierzytelności przeciwko spółce okazała się bezskuteczna”²⁴. W najnowszym orzecznictwie jednoznacznie odszkodowawczy charakter omawianej odpowiedzialności został przyjęty w uchwale składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z 7 listopada 2008 r., III CZP 72/08²⁵, w której uznano, iż „członkowie zarządu spółki z ograniczoną odpowiedzialnością odpowiadają za własny, a nie za cudzy dług, a odpowiedzialność ta ma charakter odszkodowawczy”²⁶. O takim kierunku interpretacji przesądził m.in. fakt, że członkowie zarządu mogą się uwolnić od odpowiedzialności, jeżeli wykażą brak szkody, zatem skoro szkoda jest warunkiem zaistnienia przedmiotowej odpowiedzialności, to mamy do czynienia z odpowiedzialnością odszkodowawczą. Konsekwencją przyjętej zasady prawnej jest fakt, iż do roszczeń wierzycieli spółki z o.o. przeciwko członkom jej zarządu mają zastosowanie przepisy o przedawnieniu roszczeń o naprawienie szkody wyrządzonej czynem niedozwolonym²⁷.

---

²⁴ Wyrok SN z 28 listopada 2003 r., IV CK 219/02, Lex nr 172820.

²⁵ OSNC 2009/2/20.

²⁶ Rozstrzygający charakter w/w uchwały na płaszczyźnie praktyki sądowej potwierdzają kolejne orzeczenia Sądu Najwyższego, m.in. postanowienie z 19 listopada 2008 r., sygn. akt III CZP 21/08, w którym odmówiono odpowiedzi na pytanie prawne, wskazując na powyższą uchwałę oraz uchwałę z 19 listopada 2008 r., III CZP 94/08, zawierająca w swoim uzasadnieniu wybór z obszernej argumentacji składu siedmiu sędziów.

²⁷ Tak uchwała Sądu Najwyższego z 7 listopada 2008 r., III CZP 72/08 OSNC 2009/2/20, Biul. SN 2008/11/7. Podobnie m.in. postanowienie SN z 8 grudnia 2008 r., III CZP 112/08, Lex nr 490503, wyrok SN z 27 października 2004 r., IV CK 148/04, wyrok SN z 28 stycznia 2004 r., IV CK 176/02, „Wokanda” 2004, nr 9, s. 7, wyrok SN z 24 czerwca 2005 r., V CK 736/04 (niepubl.), wyrok SN z 2 października 2007 r. II CSK 301/07 Lex nr 332957. Natomiast stosownie do wyroku SN z 31 stycznia 2007 r., II CSK 417/06, „Monitor Prawniczy” 2007, nr 5 „termin przedawnienia roszczeń wobec członków zarządu spółki z o.o. rozpoczyna bieg od momentu uzyskania przez wierzyciela świadomości, że wyegzekwowanie długu od spółki jest niemożliwe”. Z kolei, zgodnie z uchwałą Sądu Najwyższego z dnia 19 listopada 2008 r., III CZP 94/08 Lex nr 465355, Biul. SN 2008/11/8 „członek zarządu spółki z ograniczoną odpowiedzialnością, przeciwko któremu wierzyciel spółki występuje z roszczeniem przewidzianym w art. 299 k.s.h., nie może bronić się zarzutem przedawnienia roszczenia objętego tytułem wykonawczym wystawionym przeciwko spółce”. Jak bowiem wskazał Sąd Najwyższy w wyroku z 17 lipca 1997 r., II CKN 126/97, OSP 1998/3/62 „okoliczności tego typu mogą być przedmiotem badania jedynie w postępowaniu wszczętym wniesieniem powództwa przeciwegzekucyjnego”.

Nie negując powyższej argumentacji wypada jednak podkreślić, iż za najciekawsze uznać należy te orzeczenia Sądu Najwyższego, w których opowiadano się za gwarancyjnym charakterem odpowiedzialności z art. 299 k. s. h.²⁸ Warto odnotować, iż również w literaturze przedmiotu z okresu międzywojnia nie budziło wątpliwości, że odpowiedzialność uregulowana w ówczesnym art. 298 k.h. nie jest odpowiedzialnością odszkodowawczą. Takie stanowisko zajmowali m. in. M. Allerhand²⁹, T. Dziurzyński, Z. Fenichel, M. Honzatko³⁰ oraz J. Namitkiewicz³¹, a w pierwszych latach powojennych także S. Janczewski³². Ta zdecydowana postawa przedwojennej teorii prawa handlowego w zakresie uznania gwarancyjnego charakteru odpowiedzialności członków zarządu jako szczególnego przypadku odpowiedzialności za cudzy dług, w którym członkowie zarządu odpowiadają nie za czyn niedozwolony, ale podobnie jak poręczyciele, była kontynuowana przez część teoretyków wypowiadających się w latach dziewięćdziesiątych ubiegłego stulecia. Reprezentowali ją m.in.: A. Szajkowski, J. Frąckowiak oraz J. Modrzejewski i C. Wiśniewski. O złożoności charakteru przedmiotowej odpowiedzialności niech świadczy także fakt, iż Sąd Najwyższy kilkakrotnie określał jej charakter jako mieszany (zarówno gwarancyjny, jak i deliktowy)³³.

---

²⁸ Tak uznał Sąd Najwyższy m.in. w wyroku z 6 czerwca 1997 r., III CKN 65/97, OSNC 1997/11/181, wyroku z 17 lipca 1997 r., III CKN 126/97, OSP 1998/3/62, wyroku z 11 października 2000 r., III CKN 252/00, Lex nr 51887, w którym Sąd Najwyższy wyraźnie stwierdza, że art. 298 k.h. „statuuje odpowiedzialność za dług spółki”, wyroku z 7 czerwca 2002 r., IV CKN 1138/00, Lex nr 55502, w którym Sąd Najwyższy podważył odszkodowawczy charakter odpowiedzialności z art. 299 k.s.h., uznając, że szkoda nie jest przesłanką omawianej odpowiedzialności, w wyroku z 18 kwietnia 2007 r., V CSK 55/07, Lex – Temida nr 251525.

²⁹ *Kodeks handlowy. Księga pierwsza. Komentarz*, Lwów 1935, s. 470.

³⁰ *Kodeks handlowy z komentarzem i skorowidzem* (reprint), Łódź 1994, s. 327.

³¹ *Kodeks handlowy. Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością* (reprint), Łódź 1994, s. 361.

³² *Prawo handlowe, wekslowe i czekowe*, Warszawa 1947, s. 255.

³³ Zob. wyrok SN z 29 kwietnia 1998 r., I CKN 654/97, OSP 1999/1/6, uchwałę SN z dnia 19 listopada 1996 r., III CZP 114/96, OSNC 1997/3/25, uchwałę SN z dnia 20 grudnia 2001 r., III CZP 69/01, OSNC 2002/10/118, w której Sąd Najwyższy uznał, że art. 298 k.h. „stwarza ex lege w sposób odrębny i szczególny odpowiedzialność członków zarządu spółki z o.o.”.

1.3. BEZSKUTECZNOŚĆ EGZEKUCJI

JAKO PRZESŁANKA PRZEDMIOTOWA ODPOWIEDZIALNOŚCI Z ART. 299 K.S.H.

Wykazanie bezskuteczności egzekucji z majątku spółki z o.o. ma podstawowe znaczenie dla odpowiedzialności członków zarządu. Według dotychczasowego orzecznictwa Sądu Najwyższego do stwierdzenia bezskuteczności egzekucji warunkującej odpowiedzialność członka zarządu konieczne było uprzednie prowadzenie egzekucji i zakończenie jej np. umorzeniem postępowania. O bezskuteczności egzekucji można zatem mówić jedynie wówczas, gdy przymusowa realizacja zobowiązań dłużnika nie dała rezultatu w stosunku do jego całego majątku, a nie jedynie wybranych składników majątkowych³⁴. Odmienne stanowisko dominowało w orzecznictwie okresu międzywojnia³⁵, a następnie kilkakrotnie stało się przedmiotem wypowiedzi Sądu Najwyższego na tle regulacji odnoszących się do odpowiedzialności członków zarządu spółki z o.o. za zobowiązania cywilnoprawne spółki zawartych w przepisach k.h. W orzeczeniach tych zaprezentowano pogląd, iż dla wykazania bezskuteczności egzekucji wierzyciel nie ma obowiązku wszczynania własnego postępowania egzekucyjnego w sytuacji, gdy w świetle działań egzekucyjnych, podejmowanych przez innego wierzyciela, oczywista jest niemożność jego skutecznego przeprowadzenia³⁶. Podobne stanowisko zajął Naczelny Sąd Administracyjny w uchwale składu siedmiu sędziów z 8 grudnia 2008 r., II FPS 6/08, stwierdzając w uzasadnieniu, że choć nie jest możliwe

---

³⁴ Por. np. wyrok Sądu Najwyższego z 19 stycznia 2000 r., II CKN 682/98, niepublikowany; wyrok Sądu Najwyższego z 12 maja 2006 r., I UK 271/05, OSNP 2007/9-10/142; wyrok SN z 26 czerwca 2003 r., V CKN 416/01, wyrok SN z 20 października 2005 r., II CK 152/05, OSNC 2006/7-8/134. Podobnie WSA w Olsztynie w wyroku z 24 marca 2005 r., I SA/Ol 345/04, ZNSA 2005, nr 1, s. 98 oraz NSA w wyroku z 11 stycznia 2006 r., II FSK 140/05.

³⁵ Por. nieadekwatny do obecnych realiów obrotu gospodarczego wyrok Sądu Najwyższego z 26 kwietnia 1938 r., II C 2806/37, OSN(C) 1939/2/89 zgodnie z którym „dla ustalenia osobistej odpowiedzialności zarządców spółki z ograniczoną odpowiedzialnością z art. 298 § 1 k.h. wystarcza bezskuteczność egzekucji z ruchomości”. W podobnym tonie utrzymana była wypowiedź Sądu Najwyższego w wyroku z 9 czerwca 1937 r., I C 1927/36, OSN(C) 1938/4/184, w którym wskazano, iż „dla ustalenia przewidzianej w § 1 art. 298 k.h. bezskuteczności egzekucji, skierowanej przeciwko spółce z ograniczoną odpowiedzialnością, nie jest konieczne przeprowadzenie egzekucji w stosunku do całego jej majątku, lecz wystarcza udowodnienie, iż jedynym jej majątkiem jest nieruchomości, obciążona ponad swą wartość wierzytelnościami, korzystającymi z pierwszeństwa zaspokojenia”.

³⁶ Zob. wyrok Sądu Najwyższego z 2 lutego 1954 r., II C 454/53, niepublikowany oraz uchwałę SN z 15 czerwca 1999 r., III CZP 10/99, OSNC 1999/12/203.

ustalenie przesłanki bezskuteczności egzekucji w stadium poprzedzającym wszczęcie egzekucji, to

wyjątkowo byłoby to jednak dopuszczalne wówczas, gdy przeciwko spółce została przeprowadzona egzekucja zaległości podatkowych, czy nawet innych wierzytelności nie mających charakteru publicznoprawnego, która zakończyła się, a następnie powstały inne należności publicznoprawne. Powielanie nowych czynności egzekucyjnych tylko dlatego, by formalnie potwierdzić bezskuteczność egzekucji, byłoby oczywiście zbędne.

Stanowisko to nie zasługuje jednak na akceptację w odniesieniu do odpowiedzialności osób trzecich w prawie podatkowym. Albowiem bezskuteczność egzekucji, o której mowa w art. 116 § 1 OrdPU, będąca warunkiem orzeczenia o odpowiedzialności członka zarządu spółki za zaległości podatkowe tej spółki, wymaga formalnego stwierdzenia po przeprowadzeniu postępowania egzekucyjnego³⁷. Jeżeli podstawą powództwa jest art. 299 k.s.h., to obowiązek udowodnienia, że „egzekucja przeciwko spółce okazała się bezskuteczna” spoczywa na powodzie. Ustalenie tej przesłanki może nastąpić na podstawie każdego dowodu, z którego wynika, że spółka z o.o. nie ma majątku pozwalającego na zaspokojenie wierzyciela pozywającego członków zarządu³⁸. Z kolei zgodnie z poglądem wyrażonym przez Sąd Najwyższy w uchwale z 15 czerwca 1999 r., III CZP 10/99³⁹ „wierzyciel powołujący się na bezskuteczność egzekucji przeciwko spółce z o.o. nie może pozwać członka zarządu tej spółki na podstawie art. 298 k. h. bez uprzedniego uzyskania tytułu egzekucyjnego przeciwko spółce”⁴⁰. Powyższe orzeczenie ukształtowało

---

³⁷ Tak m.in. WSA w Olsztynie w wyroku z 24 marca 2005 r. I SA/OI 345/04, ZNSA 2005/1/98, podobnie WSA w Warszawie w wyroku z 22 lutego 2005 r., III SA 2984/03, w którym wskazano, iż „bezskuteczność egzekucji, o której mowa w art. 116 § 1 o.p. ma miejsce wówczas, gdy egzekucja dotyczyła całego ujawnionego za pomocą odpowiednich procedur majątku spółki, a wierzyciel wyczerpał wszelkie sposoby egzekucji, jednak cel egzekucji jakim jest wyegzekwowanie wszystkich zaległości podatkowych, nie został osiągnięty”.

³⁸ Tak wyrok SN z 26 czerwca 2003 r., V CKN 416/01, OSNC 2004/8/129 z glosą A. Karolaka, PPH 2004/5/53, R. Pabisa, „Glosa” 2005, nr 4, s. 56. Podobnie wyrok Sądu Najwyższego z 31 stycznia 2007 r., sygn. akt II CSK 417/06, w którym Sąd przyjął m.in., iż przesłanka bezskuteczności egzekucji może być udowodniona każdym dokumentem, z którego wynika, iż spółka nie ma majątku pozwalającego na zaspokojenie wierzyciela pozywającego członków zarządu.

³⁹ OSNC 1999/12/203, „Monitor Prawniczy” 1999, nr 11, s. 43, z glosą A. Herbeta, OSP 2000, z. 3, poz. 40, R. Szarka, PPH 2000/6/49, Z. J. Roszewskiego, Pr. Sp. 2000, nr 9, s. 42.

⁴⁰ Por. też wyrok SN z 19 stycznia 2000 r., II CKN 682/98. Odnośnie do kwestii przedawnienia roszczenia zasądzonego w tytule wykonawczym przeciwko spółce z o.o. zob. uchwałę SN z 20 grudnia 2001 r., III CZP 69/01, OSNC 2002/10/118, zgodnie z którą „członek zarządu

w tym zakresie praktykę orzeczniczą również na gruncie art. 299 k.s.h.⁴¹. Jednocześnie, z uwagi na fakt, iż wcześniejsze wystąpienie przez wierzyciela na drogę sądową przeciwko spółce z o.o. jest konieczną przesłanką dochodzenia roszczeń od członków jej zarządu, w uchwale Sądu Najwyższego z 7 grudnia 2006 r., III CZP 118/06⁴² wskazano, że „odpowiedzialność członków zarządu spółki z o.o. na podstawie art. 299 k.s.h. obejmuje zasądzone w tytule wykonawczym, wydanym przeciwko spółce, koszty procesu, koszty postępowania egzekucyjnego, umorzonoego z powodu bezskuteczności egzekucji i odsetki ustawowe od należności głównej”⁴³.

1.4. PRZESŁANKI ZWALNIAJĄCE Z ODPOWIEDZIALNOŚCI (EGZONERACYJNE) Z ART. 299 K.S.H.

Zgodnie z wyrokiem Sądu Apelacyjnego w Lublinie z 19 lutego 1997 r., I ACa 33/97⁴⁴ członek zarządu może się uwolnić od odpowiedzialności, jeżeli wykaze, że we właściwym czasie⁴⁵ zgłoszono wniosek o ogłoszenie

---

spółki z o.o. pozwany o zapłatę należności z tytułu nieopłaconych składek na ubezpieczenie społeczne pracowników, ustalonych w tytule wykonawczym, nie może bronić się zarzutem przedawnienia należności z tytułu tych składek”.

⁴¹ Zob. wyrok SN z 21 września 2005 r., V CK 129/05, „Monitor Prawniczy” 2005, nr 20, s. 13, wyrok SN z 21 października 2003 r., I CK 160/02, MoP 2003, nr 23, s. 1059 oraz wyrok SA w Białymstoku z 16 grudnia 2003 r., I ACa 681/03, OSAB 2004/1/16 z glosą B. Draniewicza, MoP 2004, nr 22, s. 1052 i R. Pabisa, Pr. Sp. 2005, nr 12, s. 52. Por. też wyrok Sądu Apelacyjnego w Poznaniu z 8 lutego 2007 r., sygn. akt I ACa 1144/06, w którym uznano, iż w „sytuacji gdy majątek spółki w sposób oczywisty nie wystarcza na zaspokojenie długów, a nawet na pokrycie kosztów postępowania upadłościowego, to możliwość dochodzenia roszczeń od zarządu spółki w trybie art. 299 § 1 k.s.h. otwiera się w zasadzie w chwili uzyskania tytułu egzekucyjnego przeciwko spółce, a nie w chwili stwierdzenia przez komornika bezskuteczności egzekucji na podstawie tego tytułu”.

⁴² OSNC 2007/9/136.

⁴³ Odmienne, nietrafnie wyrok SA w Białymstoku z 12 maja 2004 r., I ACa 85/04, OSAB 2004/3/16, z glosą Ł. Kozłowskiego, Pr. Sp. 2006, nr 1, s. 57, w którym podniesiono, iż „odpowiedzialność przewidziana w art. 299 § 1 k.s.h. nie odnosi się do zasądzonych w tytule wykonawczym kosztów procesu i kosztów postępowania egzekucyjnego, umorzonoego z powodu jego bezskuteczności, a ogranicza się do roszczenia materialnoprawnego zasądzonoego orzeczeniem sądowym, którego egzekucja przeciwko spółce okazała się bezskuteczna”.

⁴⁴ Apel.-Lub. 1997, nr 3, poz. 15.

⁴⁵ Zob. wyrok Sądu Najwyższego z 28 sierpnia 1999 r., II CKN 608/98, OSNC 2000, Nr 4, poz. 67 z glosą R. Szarka, PS 2002, nr 3, s. 138, zgodnie z którym „odpowiedzialność przewidzianą w art. 298 k.h. (obecny art. 299 k.s.h.) ponoszą osoby, które były członkami zarządu w czasie właściwym dla ogłoszenia upadłości lub wszczęcia postępowania układowego.” Por. też uchwałę z 25 listopada 2003 r., sygn. akt III CZP 75/03, OSNC 2005/1/3,

upadłości lub wszczęto postępowanie układowe, albo że niezgłoszenie wniosku o ogłoszenie upadłości oraz niewszczęcie postępowania układowego nastąpiło nie z jego winy⁴⁶, albo że pomimo niezgłoszenia wniosku o ogłoszenie upadłości oraz niewszczęcia postępowania układowego wierzyciel nie poniósł szkody⁴⁷. Zatem do ustalenia odpowiedzialności członka zarządu konieczne jest nie tylko ustalenie pozytywnych jej przesłanek, czyli bezskuteczności egzekucji oraz powstania zobowiązania w okresie pełnienia przez niego tejże funkcji, ale także wykazanie, czy nie zachodzą przesłanki wyłączające tę odpowiedzialność⁴⁸. Od przedmiotowej odpowiedzialności członek zarządu może się uwolnić również poprzez wskazanie mienia spółki, z którego egzekucja umożliwi zaspokojenie zaległości podatkowych spółki w znacznej części. Jednocześnie brak po stronie członka zarządu spółki z o.o. wiedzy o jej kondycji finansowej nie jest okolicznością świadczącą o tym, że nie-

---

w której Sąd Najwyższy opowiedział się, na gruncie art. 299 § 1 k.s.h., za koncepcją szerokiej odpowiedzialności członków zarządu w kontekście określenia czasu wystąpienia przesłanek upadłości spółki z o.o. uznając, iż członkowie zarządu spółki z o.o. odpowiadają zarówno za zobowiązania istniejące w momencie ziszczenia się przesłanek ogłoszenia upadłości, jak też za zobowiązania spółki powstałe dopiero po spełnieniu się przesłanek do zgłoszenia wniosku o ogłoszenie upadłości spółki.

⁴⁶ Por. w tym zakresie wyrok NSA z 14 listopada 2005 r., I FSK 266/05, „Monitor Podatkowy” 2006/3/40, w którym wskazano przykładowo, iż może tu chodzić o sytuacje, gdy członek zarządu wykaże, że na skutek ciężkiej choroby lub wypadku losowego nie brał udziału w czynnościach zarządu, również w sytuacji, gdy członek zarządu spółki z o.o. przestał pełnić tę funkcję, a istniały zobowiązania podatkowe spółki, lecz jej ogólna kondycja finansowa nie dawała jeszcze podstaw do zgłoszenia wniosku o ogłoszenie upadłości lub wszczęcie postępowania układowego, co następnie uległo zmianie w czasie, kiedy nie pełnił on już tejże funkcji i nie miał wpływu na podjęcie tych działań. W kwestii przesłanki w postaci braku winy członka zarządu zob. też wyrok z dnia 18 kwietnia 2007 r., I UK 349/06.

⁴⁷ W zakresie rozumienia braku szkody po stronie wierzyciela zob. wyrok Sądu Najwyższego z 23 czerwca 2004 r., V CK 533/03, Lex nr 194093, zgodnie z którym zwolnienie członka zarządu z odpowiedzialności powinno nastąpić wówczas, gdy zostanie stwierdzone, że szkoda powstała na skutek niemożności wyegzekwowania danego zobowiązania z majątku spółki, jeżeli niemożliwość ta nie pozostaje w związku przyczynowym z niezgłoszeniem wniosku o upadłość lub wszczęcie postępowania układowego we właściwym czasie. W kwestii zwolnienia członka zarządu z odpowiedzialności na podstawie art. 298 k.h. (obecnie art. 299 k.s.h.) z uwagi na „niepodjęcie przez wierzyciela egzekucji przeciwko spółce w stosownym czasie, choć egzekucja była możliwa” zob. wyrok SN z 24 czerwca 2004 r., III CK 107/03, OSNC 2005/6/109 z glosą D. Dulęby, Rej. 2006, z. 9, s. 151 i A. Karolaka, Pr. Sp. 2005, nr 6, s. 51.

⁴⁸ Tak wyrok WSA w Warszawie z 3 grudnia 2004 r., III SA/Wa 209/04, „Monitor Podatkowy” 2005, nr 4. Podobnie w literaturze przedmiotu: A. K a p p e s, *Przesłanki zwalniające z odpowiedzialności z art. 299 k.s.h.*, [w:] *Odpowiedzialność cywilna. Księga pamiątkowa ku czci Profesora Adama Szpunara*, red. M. Pyziak-Szafnicka, Zakamycze 2004, s. 505.

złożenie wniosku o ogłoszenie upadłości lub niewszczęcie postępowania układowego nastąpiło bez jego winy⁴⁹. Przy czym, zgodnie z wyrokiem Sądu Najwyższego z 2 października 2008 r., I UK 39/08 „wina członka zarządu spółki prawa handlowego powinna być oceniana według kryteriów prawa handlowego, czyli według miary podwyższonej staranności oczekiwanej od osoby pełniącej funkcję organu osoby prawnej prowadzącej działalność gospodarczą”. Co do zasady członkowie zarządu spółki z o.o. odpowiadają za zobowiązania spółki, które powstały w czasie trwania ich kadencji. Potwierdza tę tezę Sąd Najwyższy w uchwale z 28 lutego 2008 r., sygn. akt III CZP 143/07, zgodnie z którą „odpowiedzialność związaną z bezskutecznością egzekucji określonego zobowiązania wobec spółki z ograniczoną odpowiedzialnością ponoszą na podstawie art. 299 k.s.h. osoby będące członkami jej zarządu lub likwidatorami w czasie istnienia tego zobowiązania”. Podobne stanowisko zajął Sąd Najwyższy we wcześniejszym orzeczeniu z dnia 2 lutego 2007 r., sygn. akt IV CSK 370/66 uznając, iż „odpowiedzialność na zasadach określonych w art. 299 k.s.h. ponoszą osoby będące członkami zarządu w czasie istnienia zobowiązania, którego egzekucja przeciwko spółce okazała się nieskuteczna”.

Z kolei w wyroku z dnia 31 stycznia 2007 r., sygn. akt II CSK 381/06 Sąd Najwyższy odniósł się do sytuacji, w której skład zarządu się zmieniał, uznając, iż wówczas odpowiedzialność „na zasadach określonych w art. 298 k.h. (a także obecnie na podstawie art. 299 k.s.h.) ponoszą osoby będące członkami zarządu w czasie istnienia zobowiązania spółki, którego egzekucja przeciwko tej spółce okazała się później bezskuteczna”.

1.4.1. Status członka zarządu, a wpis do rejestru przedsiębiorców Krajowego Rejestru Sądowego

W doktrynie i orzecznictwie ugruntował się pogląd, iż na fakt ponoszenia odpowiedzialności przez członków zarządu nie wpływa sytuacja, czy zostali oni formalnie wpisani do rejestru przedsiębiorców Krajowego Rejestru Sądowego⁵⁰, czy też nie. Bardziej chodzi bowiem o faktyczne bycie organem,

---

⁴⁹ Tak SN w wyroku z 19 lutego 2008 r., II UK 100/07, OSNP 2009/9-10/127, który dotyczył przesłanki wykazania braku winy członka zarządu za niezgłoszenie wniosku o ogłoszenie upadłości oraz niewszczęcie postępowania układowego we właściwym czasie na gruncie art. 116 § 1 pkt 1 lit. b OrdPU w związku z art. 31 ustawy o s.u.s.

⁵⁰ Ustawa z 20 sierpnia 1997 r. o Krajowym Rejestrze Sądowym (tekst jedn. Dz. U. z 2007 r., nr 168, poz. 1186 ze zm.).

co potwierdził Sąd Najwyższy w wyroku z 4 kwietnia 2000 r., V CKN 10/00⁵¹, zgodnie z którym „odwołanie członka zarządu spółki z o.o., nieujawnione w rejestrze, nie zwalnia go od odpowiedzialności wynikającej z art. 298 § 1 k.h. [...]” oraz w wyroku z 25 września 2003 r., V CK 198/02⁵², według którego „wpis określonej osoby do rejestru w charakterze członka zarządu nie rozstrzyga o ponoszeniu przez tę osobę odpowiedzialności na zasadach ustanowionych w art. 298 k.h.”.

Z uwagi na fakt, że dokonanie wpisu do rejestru przedsiębiorców Krajowego Rejestru Sądowego w zakresie powołania członka zarządu w spółce z o.o. ma charakter deklaratoryjny, należy uznać, iż już sama uchwała o powołaniu danej osoby na funkcję członka zarządu rodzi po jej stronie potencjalną odpowiedzialność za zobowiązania spółki, w sposób niezależny od faktu czy zostanie ona zgłoszona do wymienionego wyżej rejestru⁵³.

II. ODPOWIEDZIALNOŚĆ CZŁONKÓW ZARZĄDU ZA ZOBOWIĄZANIA PODATKOWE SPÓŁKI Z OGRANICZONĄ ODPOWIEDZIALNOŚCIĄ

Uregulowanie zasad odpowiedzialności członków zarządu jako osób trzecich za zobowiązania podatkowe spółki z o.o. nie jest prostym przeniesieniem do prawa podatkowego zasad zawartych w przepisach prawa handlowego (art.

---

⁵¹ OSNC 2000/12/219. Por. też glosy do wskazanego wyroku: P. G r a n e c k i, OSP 2001/7-8/112; M. R y g o ł - K o ś c i a r z, Rej. 2002, z. 9, s. 110; M. G u t o w s k i, Pal. 2004, nr 7-8, s. 263.

⁵² „Wokanda” 2004, nr 6, s. 7.

⁵³ Odmienne Sąd Najwyższy w orzeczeniu z 18 kwietnia 1950 r., Wa.C. 385/49 (niepubl.) w którym przyjęto, iż zgodnie z zasadą jawności rejestru handlowego zarządca spółki z o.o. nie może skutecznie się powoływać wobec wierzyciela prowadzącego w dobrej wierze egzekucję przeciwko spółce na okoliczność, że przestał być faktycznie zarządcą spółki, jeżeli nie postarał się o wykreślenie swego nazwiska z rejestru handlowego spółki. Jak podkreślił Sąd Najwyższy „działanie wierzyciela w dobrej wierze powołującego się na ujawniony w rejestrze przedsiębiorców wpis o powołaniu członka zarządu, powinno zasługiwać na ochronę prawną”. Podobnie Sąd Najwyższy w orzeczeniu z 28 czerwca 1938 r., I C 324/38, OSN(C) 1939/4/179, zgodnie z którym „przepis art. 298 k.h. stosujący się jedynie do zarządców spółki z o.o. formalnie ustanowionych i wniesionych do rejestru handlowego [...]” oraz w orzeczeniu z 18 sierpnia 1938 r., II C 86/38, OSN (C) 1939/6/245, w którym wskazano, że „członek zarządu spółki z o.o. odpowiada także po wykreśleniu go z rejestru handlowego za wszystkie zobowiązania spółki, które powstały między dniem wpisania go do rejestru a dniem wykreślenia go”.

299 k.s.h.). Ochrona wierzyciela, jakim jest Skarb Państwa, z tytułu należności podatkowych możliwa jest wyłącznie na podstawie przepisów prawa publicznego i nie należy poszukiwać podstaw takiej odpowiedzialności w prawie cywilnym⁵⁴. Z uwagi na zasadę autonomii prawa podatkowego, OrdPU zawiera w tym przedmiocie uregulowania własne, inaczej kształtując zakres i przesłanki omawianej odpowiedzialności. Członkowie zarządu solidarnie ponoszą odpowiedzialność za cudzy dług, a orzeczenie o ich odpowiedzialności nie uwalnia podatnika (spółki z o.o.) od odpowiedzialności⁵⁵. Odpowiedzialność członków zarządu ma zatem charakter gwarancyjny. Jest przy tym odpowiedzialnością posiłkową (subsydiarną), występującą dopiero w dalszej kolejności i dlatego właśnie warunkiem jej zastosowania jest bezskuteczność egzekucji w stosunku do spółki z o.o. Nie występuje tutaj domniemanie winy, a organ nie bada istnienia związku przyczynowego. Szczególny charakter art. 116 OrdPU w stosunku do art. 299 k.s.h. uznał również Sąd Najwyższy w wyroku z 26 stycznia 2006 r., II CK 384/05⁵⁶, co prowadzi do konkluzji, iż zabezpieczanie interesów Skarbu Państwa za pomocą instrumentów cywilistycznych byłoby niewłaściwe. Bezapelacyjnie art. 116 OrdPU zawiera regulację zbliżoną do art. 299 k.s.h. i niewątpliwie jest na niej wzorowany. Ma jednak odmienne materialnie prawne przesłanki odpowiedzialności, stanowiąc przepis o charakterze szczególnym (*lex specialis*) w stosunku do art. 299 k.s.h.⁵⁷ OrdPU wprowadziła jako tryb dochodzenia roszczeń od członków zarządu spółek kapitałowych za zaległości podatkowe tych spółek drogę postępowania administracyjnego, a ściślej podatkowego, wyłączając tym samym dopuszczalność drogi sądowej „w sprawie z powództwa Skarbu Państwa przeciwko członkom zarządu spółki z o.o. zapłatę określonej kwoty pieniężnej z tytułu zobowiązania podatkowego obciążającego tę spółkę w związku z prowadzoną przez nią działalnością gospodarczą w przy-

---

⁵⁴ Zob. A. M a r i a ń s k i, *Glosa do uchwały SN z 20 grudnia 2001r., III CZP 69/01*, „Monitor Prawniczy” 2003, nr 8, s. 377; podobnie A. K a r o l a k, *Odpowiedzialność członków zarządu spółki z o.o.*, PPH 2004, nr 10, s. 52.

⁵⁵ Tak wyrok WSA w Warszawie z 27 czerwca 2007 r., III SA/Wa 275/07 oraz wyrok WSA w Warszawie z 1 sierpnia 2007 r., III SA/Wa 176/07, „Monitor Podatkowy” 2007, nr 18.

⁵⁶ Lex – Temida nr 191241.

⁵⁷ Odmienne, ale nietrafnie D. Dułęba, według którego „nie można traktować art. 116 OrdPU jako przepisu szczególnego względem art. 299 k.s.h., albowiem nie ma pomiędzy w/w przepisami związku *lex specialis* – *lex generalis*”. Zob. D. D u ł ę b a, *Odpowiedzialność członków zarządu spółki z o. o. na podstawie art. 299 kodeksu spółek handlowych*, Toruń 2008, s. 32.

padku, gdy egzekucja prowadzona przeciwko spółce okazała się bezskuteczna”, co trafnie wywiódł Sąd Najwyższy w uzasadnieniu uchwały z 12 czerwca 1991 r.⁵⁸ Za takim stanowiskiem, przemawia również okoliczność, że żądanie Skarbu Państwa pokrycia zaległości podatkowych przez członków zarządu spółki z o.o. ma charakter sprawy podatkowej, tzn. sprawy takiej nie można w żadnym razie uznać za sprawę cywilną w rozumieniu art. 1 kodeksu postępowania cywilnego⁵⁹. Również do należności z tytułu składek na ubezpieczenia społeczne⁶⁰, składek na Fundusz Pracy, Fundusz Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych oraz na ubezpieczenia zdrowotne, na mocy art. 31 i 32 ustawy o s.u.s. stosuje się wybrane przepisy OrdPU, stanowiące podstawę odpowiedzialności członków zarządu za zobowiązania spółki z o.o. W związku z powyższym nie jest dopuszczalne orzekanie o tej odpowiedzialności w drodze sądowej na podstawie przepisu art. 299 k.s.h. Jak bowiem wskazał Sąd Najwyższy w wyroku z 28 listopada 2003 r., IV CK 219/02⁶¹

przepisy art. 116 OrdPU w zw. z art. 31 ustawy o s.u.s. nie przekazują do postępowania administracyjnego roszczeń cywilnych dochodzonych na podstawie art. 298 k.h., lecz stanowią źródło samoistnych roszczeń wynikających z nałożenia na członków zarządu spółki z o.o. odpowiedzialności odnośnie do zaległości składkowych spółki, których egzekucja okazała się bezskuteczna, i wynikającego z tego zobowiązania o charakterze publiczno-prawnym. [...] zaległość składkowa ma charakter podatku, tj. świadczenia pieniężnego przymusowego, określającego zobowiązanie podatkowe członków zarządu spółki z o.o. i innych spółek. Uregulowanie w art. 116 Ordynacji podatkowej ma charakter materialno-prawny; przewiduje odpowiedzialność członków zarządu i określa jej przesłanki, nadając dotychczasowemu stosunkowi cywilnemu pomiędzy ZUS i członkami zarządu cechy władczości oraz podporządkowania, co jest charakterystyczne dla stosunku administracyjno-prawnego⁶².

---

⁵⁸ Uchwała SN z 12 czerwca 1991 r., III CZP 46/91, OSNC 1992, nr 3, poz. 38.

⁵⁹ Ustawa z 17 listopada 1964 r. – Kodeks postępowania cywilnego (Dz. U. 1964 r., nr 43, poz. 296, ze zm.), określany w dalszej części jako k.p.c.

⁶⁰ Pojęcie należności z tytułu składek zdefiniowane zostało w art. 24 ust. 2 ustawy o s.u.s. i oznacza: składki, odsetki za zwłokę, koszty egzekucyjne, koszty upomnienia i opłatę dodatkową.

⁶¹ Lex nr 172820.

⁶² Także Sąd Apelacyjny w Warszawie w uzasadnieniu wyroku z 13 czerwca 2006 r. w sprawie III AUa 152/06 stwierdził, iż o odpowiedzialności osoby trzeciej za zaległości składkowe na ubezpieczenie społeczne, zdrowotne i Fundusz Pracy orzeka odpowiedni organ w drodze decyzji.

Za zobowiązania podatkowe spółki z o.o. odpowiadają solidarnie całym swoim majątkiem członkowie jej zarządu⁶³, jeżeli egzekucja z majątku spółki okazała się w całości lub w części bezskuteczna, a członek zarządu nie wykazał co najmniej jednej z trzech przesłanek egzoneracyjnych, tzn. że we właściwym czasie⁶⁴ zgłoszono wniosek o ogłoszenie upadłości lub wszczęto postępowanie zapobiegające ogłoszeniu upadłości albo niezgłoszenie wniosku o ogłoszenie upadłości lub niewszczęcie postępowania zapobiegającego ogłoszeniu upadłości nastąpiło bez jego winy, albo nie wskazał mienia spółki, z którego egzekucja umożliwi zaspokojenie zaległości podatkowych spółki w znacznej części⁶⁵. Bezskuteczność egzekucji ma miejsce wówczas, gdy

---

⁶³ Zgodnie z wyrokiem Sądu Najwyższego z 8 lipca 2008 r., II UK 341/07, Lex nr 497700 „odpowiedzialność przewidzianą w art. 116 § 1 OrdPU w związku z art. 31 ustawy o s.u.s. związanej z bezskutecznością egzekucji składek na ubezpieczenie społeczne, zdrowotne oraz Fundusz Pracy i Fundusz Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych, powstałych wobec spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w likwidacji, ponosi także były członek zarządu ustanowiony jej likwidatorem”.

⁶⁴ Prawidłowej wykładni wymaga sformułowanie: „czas właściwy do zgłoszenia wniosku...”, do którego, zgodnie z utrwalonym w tym zakresie orzecznictwem, nie należy mechanicznie przenosić terminu określonego przez ustawę z dnia 28 lutego 2003 r. Prawo upadłościowe i naprawcze (Dz. U. nr 60, poz. 535 ze zm.), lecz uwzględniając okoliczności sprawy ustalać „właściwy czas” do zgłoszenia wniosku. Jak wskazał Sąd Najwyższy w wyroku z 23 czerwca 2004 r., V CK 539/03, Lex nr 145307, Glosa 2005/2/22 „mając na uwadze dyrektywy zarówno wykładni językowej, jak i również wykładni systemowej oraz funkcjonalnej, art. 299 § 2 k.s.h. musi uwzględniać przede wszystkim, że «właściwym czasem» nie jest krótkotrwałe, wynikające z przejściowych trudności, wstrzymanie płacenia długów czy całkowite zaprzestanie płacenia długów w następstwie wyzbycia się przez podmiot gospodarczy całego lub prawie całego majątku, lecz chwila, kiedy wiadomo już, że dłużnik nie będzie w stanie ich spłacić”. Por. też wyrok WSA w Kielcach z 26 lutego 2009 r., I SA/Ke 1/09, niepubl. oraz wyrok WSA w Gliwicach z 16 stycznia 2009 r., III SA/Gl 1003/08, niepubl.

⁶⁵ W piśmiennictwie bardzo krytycznie oceniano tak mało precyzyjny sposób określenia przesłanki egzoneracyjnej. Powołane unormowanie w jego pierwotnej wersji nie określało nawet, w jakiej proporcji mienie to powinno pozostawać w stosunku do dochodzonej zaległości. Dopiero ustawą z 12 września 2002 r. o zmianie ustawy – Ordynacja podatkowa oraz o zmianie niektórych innych ustaw (Dz. U., nr 169, poz. 1387) nadano nowe brzmienie omawianej regulacji prawnej, zaznaczając, że wspomniane mienie musi umożliwić zaspokojenie przedmiotowej zaległości w znacznej części. Istotne jest przy tym, aby mienie to istniało i zostało wskazane w momencie, gdy toczy się postępowanie o ustalenie odpowiedzialności członka zarządu jako osoby trzeciej za należności obowiązujące spółkę z o.o. Zob. wyrok WSA w Warszawie z 20 września 2006 r., III SA/Wa 3277/05, „Monitor Podatkowy” 2007, nr 2, oraz wyrok SN z 5 października 2007 r., II UK 40/07, OSNP 2008/23-24/357 zgodnie z którym „do uwolnienia się od odpowiedzialności członka zarządu spółki kapitałowej za jej zobowiązania z tytułu nieopłaconych składek na ubezpieczenia społeczne nie jest wystarczające wskazanie jako mienia spółki jej wierzycelności wobec kontrahentów, lecz konieczne jest wykazanie, że wierzycelności są wymagalne, a dłużnicy wypłacalni”. Por. też. P. K u ź n i a k,

egzekucja dotyczyła całego ujawnionego za pomocą odpowiednich procedur majątku spółki⁶⁶, a wierzyciel wyczerpał wszelkie sposoby egzekucji⁶⁷, jednak cel egzekucji, jakim jest wyegzekwowanie wszystkich zaległości, nie został osiągnięty⁶⁸, nie ma także jakichkolwiek wątpliwości, iż nie zachodzi żadna możliwość zaspokojenia egzekwowanej wierzytelności z jakiegokolwiek części majątku spółki. Na tle regulacji art. 116 § 1 OrdPU wyłoniło się jednak pytanie, czy do stwierdzenia bezskuteczności egzekucji konieczne jest jej podjęcie, czy też w sytuacji, gdy oczywiste było, że nie przyniesie ona pozytywnego skutku, możliwe byłoby uznanie jej za bezskuteczną pomimo niewszczęcia. Ponieważ zarówno przepisy prawa handlowego, k.p.c., jak i OrdPU, tudzież przepisy odnoszące się do postępowania egzekucyjnego w administracji⁶⁹ nie definiują w sposób legalny pojęcia bezskuteczności egzekucji, ukształtowały się w tym zakresie dwa przeciwstawne poglądy, co doprowadziło do rozbieżności w orzecznictwie sądów administracyjnych⁷⁰. Pierwszy z nich opiera się na poglądzie przyjętym w prawie handlowym na gruncie art. 298 k.h. oraz art. 299 § 1 k.s.h. Uregulowanie to uzależnia subsydiarną odpowiedzialność członków zarządu za zobowiązania spółki z o.o. od bezskuteczności egzekucji wobec spółki, która może być wykazana przez wierzyciela spółki kierującego roszczeniem przeciwko jej zarządom według ogólnych zasad obowiązujących w procesie, a zatem wszelkimi prawnie dopuszczalnymi środkami dowodowymi⁷¹. Z kolei zwolennicy drugiego

---

Odpowiedzialność członka zarządu spółki z o.o. za zaległości spółki z tytułu składek ZUS, „Monitor Podatkowy” 2006, nr 11.

⁶⁶ Por. wyrok Sądu Najwyższego z 8 kwietnia 1999 r., II CKN 261/98, niepubl., a także wyrok Sądu Najwyższego z 19 stycznia 2000 r., II CKN 682/98, Lex nr 51055.

⁶⁷ Tak WSA w Bydgoszczy w wyroku z 4 października 2005 r., II SA/Bd, POP 2005, nr 1, poz. 1.

⁶⁸ Zob. wyrok WSA w Gdańsku z 13 stycznia 2009 r., I SA/Gd 665/08, niepubl. oraz wyrok WSA w Gdańsku z 8 kwietnia 2008 r., I SA/Gd 167/08, niepubl., wyrok WSA w Warszawie z 22 lutego 2005 r., III SA 2984/03.

⁶⁹ Ustawa z 16 czerwca 1966 r. o postępowaniu egzekucyjnym w administracji, tekst jednolity: Dz. U. z 2005 r., nr 229, poz. 1954 z późn. zm., określana w dalszej części jako EgzAdmU.

⁷⁰ Różnice w uregulowaniu odpowiedzialności członków zarządu na gruncie prawa podatkowego (m.in. art. 107 § 1, art. 108 § 1-4 i art. 116 § 1-4 OrdPU) oraz k.s.h. nakazują ostrożne przenoszenie poglądów na istotę odpowiedzialności członków zarządu spółek kapitałowych, ukształtowanych w prawie cywilnym na grunt prawa publicznego.

⁷¹ W sprawie zakończonej wyrokiem z 26 listopada 2008 r., I UK 107/08, Sąd Najwyższy przyjął, że dla stwierdzenia bezskuteczności egzekucji nie jest konieczne skierowanie jej do całego majątku dłużnika i przeprowadzenie wszelkimi sposobami. Może być uzasadnione także

stanowiska opierają się na założeniu, że na gruncie prawa podatkowego i przepisów o odpowiedzialności podatkowej, a także na gruncie ubezpieczeń społecznych i należności z tytułu składek, należy przyjąć wykładnię bardziej restryktywną i uznać, że stwierdzenie bezskuteczności egzekucji wymaga formalnego jej stwierdzenia po uprzednim przeprowadzeniu postępowania egzekucyjnego. Ponieważ akty normatywne nie zawierają definicji legalnej bezskuteczności egzekucji, konieczne jest sięgnięcie do potocznego rozumienia tego pojęcia, które jest utożsamiane z przymusowym ściąganiem należności. W rezultacie oznacza to konieczność wszczęcia i przeprowadzenia egzekucji na podstawie przepisów k.p.c. lub EgzAdmU oraz formalnego stwierdzenia jej bezskuteczności⁷². Przeprowadzenie takiego postępowania

---

wtedy, gdy przed wydaniem decyzji o odpowiedzialności członka zarządu za składki na podstawie art. 116 OrdPU w związku z art. 31 ustawy o s.u.s. organ rentowy zasadnie ocenia, że taka egzekucja nie zlikwiduje długu składkowego spółki. Podobnie przyjęto w sprawie zakończonej wyrokiem z 9 grudnia 2008 r., I UK 151/08. Warto także odnotować wyrok Sądu Apelacyjnego w Warszawie z 9 grudnia 2003 r., III AUa 1702/02, OSA 2004/8/18, w którego uzasadnieniu wskazano, iż „[...] do stwierdzenia bezskuteczności egzekucji warunkującej odpowiedzialność członka zarządu nie zawsze jest konieczne uprzednie prowadzenie takiej egzekucji i zakończenie jej np. umorzeniem postępowania. Bezskuteczność może być stwierdzona także wtedy, gdy z okoliczności sprawy wynika niezbicie, że spółka nie ma żadnego majątku, z którego wierzyciel mógłby uzyskać zaspokojenie swoich należności”.

⁷² Tak uchwała składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z 13 maja 2009 r., I UZP 4/09, Lex nr 512467 w której wskazano, iż „bezskuteczność egzekucji z majątku spółki z o.o., o której mowa w art. 116 § 1 OrdPU w związku z art. 31 ustawy o s.u.s., może być stwierdzona wyłącznie w postępowaniu w sprawie egzekucji należności z tytułu składek na ubezpieczenia społeczne, poprzedzającym wydanie decyzji o odpowiedzialności członka zarządu spółki za te należności”. Por. też uchwałę siedmiu sędziów Naczelnego Sądu Administracyjnego z 8 grudnia 2008 r., II FSP 6/08, Lex nr 465091, „Monitor Podatkowy” 2009, nr 7, która jednoznacznie rozstrzyga przedstawione zagadnienie prawne. Jak wskazał NSA „nie można bowiem bezskuteczności egzekucji stwierdzić poza postępowaniem egzekucyjnym. [...] nie jest również możliwe ustalenie przesłanki bezskuteczności egzekucji w stadium poprzedzającym wszczęcie egzekucji. Jedynie wyjątkowo byłoby to dopuszczalne wówczas, gdy przeciwko spółce została już wcześniej przeprowadzona egzekucja zaległości podatkowych czy nawet innych wierzytelności nie mających charakteru publicznoprawnego, która zakończyła się, a następnie powstały inne należności publicznoprawne. Powielanie nowych czynności egzekucyjnych tylko dlatego, by formalnie potwierdzić bezskuteczność egzekucji, byłoby zbędne”. Podobne stanowisko wynika z wyroku z 11 maja 2006 r., I UK 271/05, OSNP 2007 nr 9-10, poz. 142, zgodnie z którym „egzekucja tylko z części majątku spółki lub przeprowadzona z wykorzystaniem tylko jednego ze sposobów egzekucji nie uzasadnia przyjęcia bezskuteczności egzekucji jako przesłanki odpowiedzialności członka zarządu spółki handlowej za dług tej spółki jako płatnika składek na ubezpieczenie społeczne”. Podobnie WSA w Olsztynie w wyroku z 24 marca 2005 r., I SA/Ol 345/04, ZNSA 2005/1/98. Odmienne wyrok Sądu Apelacyjnego w Katowicach z 11 października 2007 r., III AUa 1437/06, od którego skargę kasacyjną rozpoznał Sąd Najwyższy w sprawie pod sygn. I UK 107/05. W sprawie tej przyjęto, że

spełnia więc funkcję gwarancyjną i zabezpieczającą, chroniąc osoby trzecie przed przedwczesnym i nieuzasadnionym orzeczeniem o ich odpowiedzialności⁷³. Za sporne należy uznać również zagadnienie dotyczące formy rozstrzygnięcia o bezskuteczności egzekucji. W literaturze przedmiotu dość często prezentowany jest pogląd, że konieczne jest wydanie postanowienia o bezskuteczności egzekucji, jednak przepisy nie przewidują wprost obowiązku wydania takiego postanowienia⁷⁴.

Prawną przesłanką odpowiedzialności członków zarządu jest więc nie tylko konieczność wdrożenia przymusowego wykonania zobowiązania podatkowego (czy też składkowego), wobec faktu, że nie nastąpiła jego dobrowolna realizacja, lecz także stwierdzenie, że tego rodzaju realizacja zobowiązania w stosunku do spółki z o.o. nie daje gwarancji pełnego wykonania zobowiązania i zachodzi konieczność wydania orzeczenia o odpowiedzialności osób trzecich. OrdPU ustanowiła zasadę, według której obciążenie osoby trzeciej odpowiedzialnością z tytułu cudzych należności może nastąpić tylko w formie odrębnej decyzji, w której organ podatkowy określa przede wszystkim rodzaj i kwotę dochodzonej należności. Na mocy tej decyzji, w momencie jej doręczenia powstaje po stronie osoby trzeciej zobowiązanie do zapłaty cudzej zaległości o charakterze podatkowym. Zatem węzłem prawnym łączącym członka zarządu z wierzycielem podatkowym nie jest zobowiązanie będące konkretyzacją, wynikającego z norm prawa podatkowego materialnego, obowiązku podatkowego, lecz decyzja o charakterze ustalającym (konstytutywnym) wydana na podstawie przepisów OrdPU⁷⁵. Jednocześnie zachodzi

---

brak formalnego postępowania egzekucyjnego nie stoi na przeszkodzie wydaniu decyzji z art. 116 OrdPU w związku z art. 31 i 32 ustawy o s.u.s. Podobnie Sąd Apelacyjny w Warszawie w wyroku z 25 maja 2004 r., III AUa 1201/03, OSA 2005/1/3.

⁷³ Tak wyrok WSA w Gdańsku z 27 stycznia 2009 r., I SA/Gd 658/08, niepubl.

⁷⁴ Przykładowo, zbędne wydaje się wydawanie odrębnego postanowienia o bezskuteczności egzekucji, gdy organ egzekucyjny umorzył postępowanie egzekucyjne z uwagi na stwierdzenie, że w postępowaniu egzekucyjnym nie przewiduje uzyskania kwoty przewyższającej koszty egzekucyjne (art. 59 § 2 EgzAdmU).

⁷⁵ Tak wyrok NSA z 27 października 2004 r., FSK 1069/04. Również o odpowiedzialności członka zarządu za zobowiązania składkowe organ ubezpieczeń społecznych orzeka w drodze konstytutywnej decyzji. Por. w tym zakresie wyrok SN z 23 października 2006 r., I UK 126/06, OSNP 2007/21-22/331, wyrok WSA w Warszawie z 8 marca 2007 r., V SA/Wa 440/07, Lex nr 338247, wyrok WSA w Gliwicach z 27 lutego 2009 r., III SA./Gl 421/08, Lex nr 487213; a także B. A d a m i a k, J. B o r k o w s k i, R. M a s t a l s k i, J. Z u b r z y c k i, *Ordynacja podatkowa. Komentarz*, Warszawa 2005, s. 448-450, A. M a r i a n s k i, *Odpowiedzialność za zobowiązania podatnika, płatnika, inkasenta w prawie polskim*, Warszawa 1999, s. 105-107; A. O l e s i Ń s k a, *Odpowiedzialność osób trzecich za zobo-*

potrzeba prowadzenia postępowania wobec wszystkich członków zarządu w celu zapewnienia wszystkim osobom⁷⁶, potencjalnie odpowiedzialnym za cudzą zaległość podatkową, możliwości obrony własnych interesów, w tym w zakresie dowodzenia przesłanek egzoneracyjnych. Różne bowiem okoliczności faktyczne rzutujące na odpowiedzialność poszczególnych osób mogą, z różnych powodów, być dla nich nieznane i dopiero współuczestniczenie w postępowaniu spowodować może ich ujawnienie, a co za tym idzie, wykorzystanie we własnym interesie. Ponad wszystko zaś wskazać należy na konieczność respektowania przez każdego wierzyciela, a więc także i Skarb Państwa, prawa podmiotowego tych, którzy zobowiązanie wykonali do realizacji przysługujących im roszczeń regresowych⁷⁷. Warto odnotować, iż pod rządami poprzedniczki Ordynacji podatkowej – ustawy z 19 grudnia 1990 r. o zobowiązaniach podatkowych⁷⁸, która w tym zakresie nie zawierała unormowań, wyłonił się problem sposobu określenia wysokości należności członka zarządu w sytuacji, gdy w chwili wszczęcia postępowania w stosunku do osoby piastującej tę funkcję brak decyzji, która przesądzałaby o wysokości długu, za który ma odpowiadać. Ukształtowały się w tej materii dwa przeciwstawne poglądy, co doprowadziło do rozbieżności w orzecznictwie sądów⁷⁹. Zgodnie z pierwszym stanowiskiem wysokość długu powinna być określona we właściwy sposób w postępowaniu z udziałem dłużnika, skoro przedmiotem postępowania zmierzającego do wydania decyzji o odpowiedzialności członka zarządu mogą być wyłącznie zagadnienia związane bezpośrednio z jej odpo-

---

wiązania podatkowe, Lublin, 2000, s. 70.

⁷⁶ Zgodnie z wyrokiem SN z 8 lipca 2008 r., II UK 341/07, Lex nr 497700 „odpowiedzialność przewidzianą w art. 116 § 1 OrdP w związku z art. 31 ustawy o s.u.s. związaną z bezskutecznością egzekucji składek na ubezpieczenie społeczne, zdrowotne oraz Fundusz Pracy i Fundusz Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych powstałych wobec spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w likwidacji, ponosi także były członek zarządu ustanowiony jej likwidatorem”. Z kolei w wyroku z 14 lutego 2003 r., IV CKN 1779/00, OSNC 2004, nr 5, poz. 76, Biul. SN 2003/7/13; M. Prawn. 2003/23/1090 z glosą A. Karolaka, Pr. Sp. 2004, nr 4, s. 56, Sąd Najwyższy obalił tezę, iż formuła spółki z o.o. w polskim obrocie handlowym opiera się wyłącznie na korzystnej dla wspólników możliwości ograniczenia odpowiedzialności za jej zobowiązania jedynie do wartości wniesionych wkładów na kapitał zakładowy i wyłączenia odpowiedzialności wspólnika za jej zobowiązania osobistym majątkiem wskazując, iż „przepis art. 159 § 3 k.h. (art. 151 § 4 k.s.h.) nie wyłącza przewidzianej w art. 298 § 1 k.h. (art. 299 § 1 k.s.h.) odpowiedzialności w stosunku do członków zarządu, będących zarazem wspólnikami spółki z ograniczoną odpowiedzialnością”.

⁷⁷ Zob. wyrok WSA w Poznaniu z 9 czerwca 2009 r., I SA/Po 326/09, Lex nr 512138.

⁷⁸ Tekst jednolity, Dz. U. z 1993 r., nr 108, poz. 486 z późn. zm.

⁷⁹ Zob. O l e s i ń s k a, *Odpowiedzialność osób trzecich*, s. 57 n.

wiedzialnością. Za tym poglądem opowiedział się Sąd Najwyższy w wyroku z 25 maja 2005 r., I UK 265/04 uznając, iż „wydanie decyzji o odpowiedzialności osoby trzeciej jest niemożliwe przy braku decyzji określającej wysokość należności podatkowej, wydanej we właściwym postępowaniu”⁸⁰. Według drugiego poglądu, wysokość cudzego długu podatkowego, skoro jest przedmiotem odpowiedzialności członka zarządu, może i powinna być przedmiotem ustaleń czynionych w postępowaniu zmierzającym do wydania decyzji o jego odpowiedzialności. Ustalenie obowiązku i jego wymiaru powinno odbywać się z udziałem dłużnika, któremu znane są wszelkie okoliczności związane z istnieniem zobowiązania, a zatem udział tego ostatniego warunkuje prawidłowy tok sprawy. Dał temu wyraz Sąd Apelacyjny w Warszawie w sprawie dotyczącej ustalenia obowiązku składkowego i jego wymiaru, uznając, „że przy braku decyzji wymiarowej skierowanej do płatnika, w postępowaniu toczącym się z odwołania od decyzji o obciążeniu odpowiedzialnością za zaległości składkowe spółek kapitałowych członków ich zarządu winna brać udział spółka kapitałowa”⁸¹. Odnosząc powyższe rozważania do aktualnego brzmienia art. 31 ustawy o s.u.s. należy zauważyć, iż nakazując odpowiednie stosowanie przepisów art. 108 § 1 i 4 OrdPU nie odwołuje się on do przepisu art. 108 § 2 OrdPU, który wprowadza zasadę, że orzeczenie o odpowiedzialności osoby trzeciej (w ogóle wszczęcie postępowania w tej materii) musi być poprzedzone wydaniem i doręczeniem decyzji podatkowej podmiotom odpowiadającym za zobowiązania podatkowe przed osobą trzecią. Skoro na organie rentowym nie ciąży obowiązek uprzedniego wydania decyzji wymiarowej w stosunku do płatnika składek, to uprawniony jest wniosek, że można wszcząć postępowanie wobec członka zarządu bez względu na stan postępo-

---

⁸⁰ OSNP 2006, nr 3-4, poz. 60; por. także wyrok SN z 13 grudnia 2006 r., II CSK 300/06, niepubl., w którym wskazano: „[...] Wprawdzie stwierdzenie istnienia zobowiązania nie należy do kwestii prejudycjalnych, których rozstrzygnięcie nie może nastąpić w postępowaniu mającym rozstrzygnąć o odpowiedzialności z tego wynikającej, jednakże reguła ta znajduje zastosowanie w sytuacjach, w których rozstrzygnięciem o żądaniu pozwu, a wcześniej – o przesłankach tego żądania objęte są strony tego samego toczącego się postępowania. Jednoczesne rozstrzygnięcie o odpowiedzialności członków zarządu spółki na podstawie art. 298 § 1 k.h. oraz o odpowiedzialności spółki wobec jej wierzyciela stanowiłoby nie tylko odwrócenie przyjętego w tym przepisie porządku rzeczy, zgodnie z którym za zobowiązania odpowiada, przede wszystkim, podmiot, który je zaciągnął, ale byłoby też orzekaniem o stosunku prawnym między dwoma partnerami, to jest wierzycielem i spółką, z których jeden – to jest spółka – jako strona w tym postępowaniu nie występował. Rozstrzygnięcie tego rodzaju nie miałyby ani waloru rzeczy osądzonej (art. 366 k.p.c.), ani mocy wiążącej przewidzianej w art. 365 k.p.c.”.

⁸¹ Zob. wyrok SA w Warszawie z 8 maja 2003 r., III AUa 2236/01, OSA 2003/11/39.

wania wobec płatnika składek na ubezpieczenia społeczne. Sąd Najwyższy w wyroku z 30 stycznia 2008 r., I UK 187/07 (niepubl.), przyjął, że „dla odpowiedzialności członka zarządu spółki z ograniczoną odpowiedzialnością z tytułu zaległości składkowych spółki na ubezpieczenia społeczne nie jest wymagane uprzednie wydanie decyzji organu rentowego, ustalającej zobowiązanie płatnika składek”. Sąd Najwyższy w uzasadnieniu tego wyroku wskazał, że zobowiązania z tytułu składek na ubezpieczenie społeczne powstają z mocy samego prawa wskutek spełnienia przesłanek objęcia ubezpieczeniem społecznym⁸². Oznacza to, że ewentualna decyzja organu rentowego o odpowiedzialności za zaległości składkowe zobowiązanej spółki z o.o. jako pierwotnego dłużnika stanowi niewątpliwie akt deklaratoryjny. Podkreślić należy, iż Zakład Ubezpieczeń Społecznych przed wydaniem decyzji o odpowiedzialności członka zarządu, odmiennie niż organy podatkowe, prowadzące postępowanie na podstawie OrdPU, prowadzi postępowanie administracyjne na podstawie kodeksu postępowania administracyjnego⁸³ zgodnie z art. 123 ustawy o s.u.s. oraz art. 180 k.p.a.⁸⁴. Dlatego też postępowanie wobec członka zarządu podlegać będzie zawieszeniu na podstawie art. 97 § 1 pkt 4 k.p.a., z uwagi na fakt, że wydanie decyzji w stosunku do płatnika jest zagadnieniem wstępnym dla postępowania w sprawie odpowiedzialności osoby trzeciej. Konkludując, wydanie decyzji o odpowiedzialności członka zarządu nie może nastąpić przed zakończeniem postępowania, w którym określana jest wysokość należności z tytułu składek. Ponadto w postępowaniu w sprawie orzeczenia o odpowiedzialności członka zarządu za należności z tytułu składek na ubezpieczenia społeczne płatnik (spółka z o.o.) nie jest już stroną. Ponieważ postępowanie to nie ma na celu rozstrzygnięcia kwestii istnienia i wysokości nieuiszczonej należności z tytułu składek, płatnik nie ma interesu prawnego w uczestnictwie w tym postępowaniu. Podobnie członek zarządu nie jest stroną postępowania, w którym organ orzeka o wysokości należności z tytułu składek.

---

⁸² Por. też uzasadnienie wyroku Sądu Najwyższego z dnia 23 października 2006 r., I UK 126/06, OSNP 2007, nr 21-22, poz. 331.

⁸³ Ustawa z 14 czerwca 1960 r. – Kodeks postępowania administracyjnego (tekst jedn. Dz. U. z 2000 r., nr 98, poz. 1071 ze zm.), określanej w dalszej części jako k.p.a.

⁸⁴ Warto wskazać, iż ustawa o s.u.s. nie definiuje pojęcia „decyzja”, w której to formie Zakład Ubezpieczeń Społecznych orzeka o odpowiedzialności członka zarządu za należności spółki z o.o. z tytułu składek na ubezpieczenie społeczne. Wynika to z faktu, iż prawidłowa decyzja powinna zawierać określone elementy, które wskazuje k.p.a., nie zaś Dział IV OrdPU, gdyż art. 31 ustawy o s.u.s. nie odsyła do przepisów Działu IV OrdPU.

Z uwagi na fakt, iż postępowanie w sprawie odpowiedzialności podatkowej członków zarządu spółki z o.o. toczy się z uwzględnieniem zasad ogólnych OrdP.U., organ podatkowy prowadzący postępowanie obowiązany jest do podjęcia wszelkich działań w celu dokładnego wyjaśnienia stanu faktycznego, a następnie wyczerpującego rozpatrzenia całego materiału dowodowego⁸⁵. Organy podatkowe powinny dążyć do ustalenia prawdy obiektywnej nie przeliczając w całości ciężaru udowodnienia przesłanek zwalniających od odpowiedzialności za zaległości podatkowe spółki z o.o. na członka zarządu⁸⁶, na którym spoczywa jednak, co do zasady obowiązek wykazania przesłanek egzoneracyjnych⁸⁷. W szczególności przesłanką uwolnienia się członka zarządu od odpowiedzialności za zaległości podatkowe spółki może być okoliczność, iż nie ponosi on winy za niezgłoszenie wniosku o ogłoszenie upadłości spółki lub niewszczęcie postępowania zapobiegającego ogłoszeniu jej upadłości. Przykładowo, jeżeli przyczyny uzasadniające złożenie wniosku o ogłoszenie upadłości zaistniały, gdy członek zarządu nie miał już wpływu na podjęcie kroków zmierzających do ogłoszenia upadłości spółki (nie pełnił już funkcji), zwolniony jest z ponoszenia odpowiedzialności za zaległości podatkowe spółki, dotyczące okresu, gdy był członkiem zarządu spółki⁸⁸. Również w sytuacji, gdy członek zarządu spółki z o.o. przestał pełnić tę funkcję w momencie, gdy istniały już zaległości podatkowe spółki, lecz jej kondycja finansowa nie dawała podstaw do zgłoszenia wniosku o ogłoszenie

---

⁸⁵ Zob. wyrok NSA z 26 października 2005 r., I FSK 192/05, Legalis.

⁸⁶ Zob. wyrok NSA z dnia 11 lutego 2003 r., I SA/Łd 1006/01, „Orzecznictwo Sądów Polskich” 2004, nr 5, poz. 69.

⁸⁷ Zgodnie z nadal powszechnie akceptowanym poglądem wyrażonym przez NSA w Bydgoszczy w wyroku z 6 marca 2003 r., SA/Bd 85/03, POP 2003/4/93, do orzeczenia o odpowiedzialności członka zarządu spółki z o.o. organ podatkowy jest obowiązany wykazać jedynie okoliczność pełnienia obowiązków członka zarządu w czasie powstania należności podatkowej, które przerodziło się w dochodzone zobowiązanie podatkowe spółki oraz bezskuteczność egzekucji przeciwko spółce, natomiast ciężar wykazania okoliczności zwalniających od odpowiedzialności spoczywa na członku zarządu. Podobnie wskazał Sąd Najwyższy w wyroku z 14 maja 2008 r., II UK 283/07, niepubl., Lex nr 489016, zgodnie z którym „wykazanie przesłanek zwalniających członka zarządu lub byłego członka zarządu od odpowiedzialności za zaległości składowe spółki obarcza członka lub byłego członka zarządu, a nie organ ubezpieczeń społecznych”. Por. też wyrok NSA z 14 września 2005 r., FSK 2062/04 oraz wyrok NSA z 18 listopada 2005 r., FSK 2548/04, MoPod 2006, nr 5, zgodnie z którym członek zarządu, który „wykazał bierność w postępowaniu podatkowym, nie może w postępowaniu kasacyjnym czynić zarzutu sądowi I instancji, że nie prowadził z urzędu uzupełniającego postępowania dowodowego w tym zakresie”.

⁸⁸ Tak wyrok NSA z 20 listopada 2003 r., III SA 110/02, POP 2004, nr 6, poz.115.

upadłości lub wszczęcia postępowania układowego, co uległo zmianie w czasie, kiedy nie pełnił on już tej funkcji i nie miał wpływu na podjęcie tych działań, spełniona jest przesłanka wykazania braku winy tego członka za niezgłoszenie wniosku o ogłoszenie upadłości oraz niewszczęcie postępowania układowego we właściwym ku temu czasie⁸⁹. Podobnie „korzystanie przez członka zarządu spółki z o.o. z urlopu macierzyńskiego sprawia, że w tym czasie faktycznie nie pełni on obowiązków członka zarządu, a tym samym nie ponosi odpowiedzialności na podstawie art. 116 § 1 OrdPU za zaległości z tytułu składek, które powstały w tym okresie”⁹⁰. Z kolei niezgłoszenie wniosku o ogłoszenie upadłości czy niewszczęcie postępowania zapobiegającego ogłoszeniu upadłości spółki na skutek błędnie udzielonej pomocy prawnej nie zwalnia członka zarządu od odpowiedzialności za zaległości podatkowe spółki na podstawie przesłanki braku zawinienia⁹¹. Również „fakt, że zaległości z tytułu składek na ubezpieczenie społeczne, których z powodu braku majątku spółki nie można było wyegzekwować, powstały z przyczyn niezależnych od członka zarządu, nie zwalnia go od odpowiedzialności przewidzianej w art. 116 OrdPU”⁹². Warto także podkreślić, iż odpowiedzialność członków zarządu na podstawie art. 116 OrdPU jest niezależna od rodzaju stosunku prawnego łączącego ich ze spółką (umowa o pracę, kontrakt menedżerski, zlecenie), nieistotne jest również czy członkowie zarządu z racji pełnionej funkcji otrzymali jakiegokolwiek wynagrodzenie⁹³. Niejednokrotnie, w określeniu zakresu odpowiedzialności członków zarządu pomocne są wpisy w rejestrze przedsiębiorców Krajowego Rejestru Sądowego. Nie jest to jednak okoliczność decydująca, gdyż wpis członka zarządu do rejestru ma co do zasady jedynie deklaratoryjny charakter. Wynika to z faktu, że skutek w postaci powstania i ustania stosunku członkostwa w zarządzie spółki następuje w drodze wyboru i rezygnacji lub odwołania, niezależnie od tego, czy zostało to następnie ujawnione poprzez wpis w rejestrze⁹⁴. Jak stwierdził Naczelny Sąd

---

⁸⁹ Tak wyrok NSA z 4 listopada 2005 r., I FSK 266/05, „Monitor Podatkowy” 2006/3/40. Podobnie wyrok NSA z 20 listopada 2003 r., III SA 110/02, POP 2004, nr 6, poz. 115.

⁹⁰ Tak wyrok SA w Katowicach z 11 czerwca 2008 r., III AUa 1748/07, Biul. SAKa 2009/2/34.

⁹¹ Tak wyrok NSA z 12 lutego 2002r., III SA 2544/00, „Serwis Podatkowy” 2003 r., nr 7, s. 20.

⁹² Tak wyrok SN z 2 października 2008 r., I UK 39/08, MPPr 2009/5/272.

⁹³ R. S a d l i k, *Odpowiedzialność członków zarządu spółki z o.o. za nieopłacone składki ZUS*, „Prawo Spółek” 2007, nr 6, s. 21.

⁹⁴ Odmienne, ale nietrafnie NSA w Rzeszowie w wyroku z 12 września 2003 r., SA/Rz

Administracyjny w Katowicach, w wyroku z 9 września 2002 r., I SA/Ka 1259/01⁹⁵

prawidłowo podjęta uchwała o odwołaniu członka zarządu i powołanie w jego miejsce innej osoby staje się skuteczna niezależnie od tego, czy zmiana taka zostanie ujawniona w rejestrze spółki z ograniczoną odpowiedzialnością. Innymi słowy mówiąc wpis (lub jego brak) do rejestru handlowego danych członków zarządu nie tworzy nowego stanu prawnego. Potwierdza on tylko fakt, że dane osoby są zarządcami. W odniesieniu do powołania i odwołania członków zarządu decydujące znaczenia ma ważnie powzięta uchwała o ich powołaniu (odwołaniu).

Zatem za decydujące w tym względzie uznać należy rzeczywiste posiadanie statusu członka zarządu. Podobne stanowisko zajął w tej kwestii Wojewódzki Sąd Administracyjny w Olsztynie stwierdzając, iż posłużenie się określeniem „pełnienie obowiązków” wskazuje, że chodzi tu o rzeczywiste (czynne, faktyczne) ich wykonywanie, a nie tylko o piastowanie (bierne) funkcji, z którą te obowiązki są związane⁹⁶. Na „faktyczne bycie organem spółki” zwrócił uwagę także Sąd Apelacyjny w Katowicach w wyroku z 11 czerwca 2008 r., III AUa 1748/07⁹⁷, stwierdzając „odpowiedzialność członka zarządu za zaległości składowe spółki ponoszą osoby będące faktycznie członkami zarządu w czasie istnienia zobowiązania”. Podobnie Sąd Apelacyjny w Warszawie w wyroku z 3 marca 2004 r., III AUa 477/03⁹⁸, sformułował tezę, iż

do przyjęcia odpowiedzialności członka zarządu spółki z o.o. za zobowiązania z tytułu nieopłacenia składki na ubezpieczenie społeczne konieczne jest ustalenie, że zobowiązania te powstały w czasie pełnienia przez niego obowiązków członków zarządu, przerodziły się w zaległość spółki, a egzekucja przeciwko spółce okazała się bezskuteczna.

886/02, POP 2004, nr 3, poz. 51/241-242, zgodnie z którym „odwołanie członka zarządu nieujawnione w rejestrze nie zwalnia go z odpowiedzialności za zaległości podatkowe spółki”. Pogląd ten spotkał się jednak z uzasadnioną krytyką, por. np.: A. K a r o l a k, A. M a - r i a Ń s k i, *Glosa do wyroku NSA z 12 września 2003 r., SA/Rz 886/02*, POP 2004, nr 6, poz. 6/525-531.

⁹⁵ POP 2004, nr 1, poz. 5.

⁹⁶ Zob. wyrok WSA w Olsztynie z 3 marca 2004 r., III SA 2889/02, „Monitor Podatkowy” 2004/6/46-47.

⁹⁷ Lex nr 509037.

⁹⁸ OSA 2004/12/28.

Również w wyroku Sądu Apelacyjnego w Warszawie z 25 maja 2004 r., III AUa 1201/03⁹⁹, wskazano, że

warunkiem odpowiedzialności członka zarządu za zaległości składkowe spółki z o.o. jest wykazanie przez Zakład Ubezpieczeń Społecznych, że egzekucja do całego majątku spółki okazała się bezskuteczna i że zaległości składkowe powstały w czasie pełnienia obowiązków członka zarządu przez daną osobę wskazaną jako tę, która winna odpowiadać za powstałe zaległości oraz że nie zaistniały żadne okoliczności zwalniające ją od tej odpowiedzialności.

Z jednej więc strony odpowiedzialność z art. 116 OrdPU może ponosić osoba niewpisana do rejestru w charakterze członka zarządu, ale rzeczywiście wchodząca w skład zarządu, z drugiej zaś, dla ponoszenia tej odpowiedzialności przez określoną osobę nie wystarcza sam wpis w rejestrze jako członka zarządu, jeżeli została ona z tej funkcji odwołana przed powstaniem zaległości. Jak stwierdził Sąd Najwyższy w uchwale z 4 grudnia 2008 r., II UZP 6/08 „przeniesienie odpowiedzialności za składki na członków zarządu spółki z o.o. jest możliwe także po utracie bytu prawnego przez spółkę wskutek ukończenia postępowania upadłościowego i wykreślenia tego podmiotu z Krajowego Rejestru Sądowego”¹⁰⁰. Podobnie uznał Sąd Najwyższy w uchwale składu siedmiu sędziów z 15 października 2009 r., sygn. akt I UZP 3/09, w której wskazano, iż

za zaległości spółki z ograniczoną odpowiedzialnością z tytułu składek na ubezpieczenia społeczne oraz składek na Fundusz Pracy, Fundusz Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych i na ubezpieczenie zdrowotne członkowie jej zarządu ponoszą odpowiedzialność także wówczas, gdy decyzja Zakładu Ubezpieczeń Społecznych orzekająca o tej odpowiedzialności została wydana po wykreśleniu spółki z Krajowego Rejestru Sądowego¹⁰¹.

---

⁹⁹ OSA 2005/1/3.

¹⁰⁰ OSNP 2009/7-8/102. Por. też wydane na gruncie k.h. postanowienie Sądu Najwyższego z 5 grudnia 2003 r., IV CK 256/02 (niepubl.) zgodnie z którym „możliwe jest wykreślenie z rejestru spółki z o.o., jeżeli w wyniku przeprowadzonego i zakończonego postępowania likwidacyjnego zostanie spieniężony cały jej majątek, a mimo to zostaną niespełnione zobowiązania ciężące na tej spółce”.

¹⁰¹ Zatem utrata bytu prawnego przez podmiot zobowiązany z tytułu należności składkowych (płatnika) w wyniku jego likwidacji nie stoi na przeszkodzie do wydania decyzji o odpowiedzialności osób trzecich. Nie ma bowiem przepisu, który z utratą bytu prawnego spółki z o.o. wiązałby skutek w postaci wygaśnięcia odpowiedzialności członków zarządu odpowiadających solidarnie w tym podmiocie za niezapłacone składki ubezpieczeniowe. Jednak byłoby sprzeczne z zasadą praworządności, gdyby organ rentowy mógł swobodnie decydować o wyłączeniu odpowiedzialności poszczególnych osób pełniących tę funkcję, dlatego też decyzja powinna być wydana wobec wszystkich członków zarządu spółki z o.o.

III. ODPOWIEDZIALNOŚĆ CZŁONKÓW ZARZĄDU
ZA NALEŻNOŚCI SPÓŁKI
Z OGRANICZONĄ ODPOWIEDZIALNOŚCIĄ
WOBEC ZAKŁADU UBEZPIECZEŃ SPOŁECZNYCH
Z TYTUŁU SKŁADEK NA UBEZPIECZENIA SPOŁECZNE

Zgodnie z art. 31 ustawy o s.u.s. do składek na ubezpieczenia społeczne mają odpowiednie zastosowanie enumeratywnie wyliczone w tym przepisie przepisy OrdPU, w tym między innymi część przepisów rozdz. 15 Działu III OrdPU, pod tytułem „Odpowiedzialność podatkowa osób trzecich”, którego przepisy regulują ogólny zakres odpowiedzialności osób trzecich oraz szczegółowy zakres odpowiedzialności poszczególnych kategorii osób, ukształtowany w zależności od charakteru stosunku prawnego łączącego podatnika i osobę trzecią¹⁰². Art. 31 ustawy o s.u.s. poprzez odesłanie do ściśle wskazanych części redakcyjnych przepisów OrdPU dokonuje stosownej modyfikacji odpowiedzialności określonej w OrdPU, dostosowując ją do specyficznego charakteru należności z tytułu składek na ubezpieczenia społeczne. Przykładowo, zgodnie z art. 107 § 2 pkt 2 i 4 OrdPU w zw. z art. 31 ustawy o s.u.s. członek zarządu odpowiada także za odsetki za zwłokę od zaległości podatkowych oraz koszty postępowania egzekucyjnego. Z kolei do należności z tytułu składek nie ma zastosowania art. 109 § 2 OrdPU, a co za tym idzie członek zarządu nie będzie odpowiadał za dalsze odsetki biegnące po wydaniu decyzji o jego odpowiedzialności. Ponadto nie stosujemy przepisów OrdPU do zagadnień dotyczących np. kwestii podlegania ubezpieczeniom społecznym czy ustalania podmiotu zobowiązanego do zapłaty składek. Przepisy ustawy o s.u.s. suwerennie określają także wysokość składek, sposób ich obliczania, dokonywania korekty oraz terminy i sposób uiszczenia obowiązkowych składek.

---

¹⁰² Por. P. K u ź m i a k, *Odpowiedzialność członka zarządu spółki z o.o. za zaległości spółki z tytułu składek ZUS*, „Monitor Podatkowy” 2006/11/53.

3.1. ODPOWIEDZIALNOŚĆ CZŁONKÓW ZARZĄDU
ZA ZALEGŁOŚCI SPÓŁKI Z OGRANICZONĄ ODPOWIEDZIALNOŚCIĄ
WOBEC ZAKŁADU UBEZPIECZEŃ SPOŁECZNYCH
Z TYTUŁU SKŁADEK NA FUNDUSZ PRACY,
FUNDUSZ GWARANTOWANYCH ŚWIADCZEŃ PRACOWNICZYCH
I NA UBEZPIECZENIE ZDROWOTNE

Wykładnia gramatyczna art. 32 ustawy o s.u.s. zdaje się sugerować, iż członek zarządu nie ponosi odpowiedzialności za składki zdrowotne i składki na Fundusz Pracy i Fundusz Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych¹⁰³. Podobne stanowisko zajął WSA w Warszawie w wyroku z 6 kwietnia 2005 r., III SA/Wa 263/05¹⁰⁴, zgodnie z którym „osoby trzecie nie odpowiadają za składki na ubezpieczenie zdrowotne, Fundusz Pracy oraz Fundusz Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych z powodu braku odpowiedniego odesłania w art. 32 ustawy o s.u.s.”. Z uwagi na fakt, iż odpowiedzialność osób trzecich jest instytucją prawną, wiążącą skutki istnienia zobowiązania podatkowego (składkowego) z podmiotem innym, niż podatnik (płatnik składek) regulacja ta ma charakter wyjątkowy, przez co może wynikać wyłącznie z mocy konkretnego przepisu ustawy¹⁰⁵, a stosowanie wykładni rozszerzającej nie jest w tym wypadku dozwolone¹⁰⁶. Możliwością obciążenia członków zarządu spółek kapitałowych odpowiedzialnością za zaległości z tytułu składek na ubezpieczenie zdrowotne, Fundusz Pracy i Fundusz Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych na podstawie art. 32 ustawy o s.u.s. jako zagadnieniem prawnym budzącym poważne wątpliwości zajął się skład siedmiu sędziów Sądu Najwyższego w sprawie II UZP 3/09. Uchwała z 15 października 2009 r. stwierdza, iż

---

¹⁰³ Zob. teza druga wyroku WSA w Warszawie z 6 kwietnia 2005, III SA/Wa 263/05, Lex nr 166514, niepubl., zgodnie z którą „wspólnik spółki cywilnej odpowiada za niezapłacone składki na ubezpieczenie społeczne, natomiast nie ponosi odpowiedzialności za składki zdrowotne, na Fundusz Pracy i Fundusz Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych”. Podobnie SA w Lublinie w wyroku z 6 grudnia 2007 r., III AUa 821/07.

¹⁰⁴ Lex nr 166514.

¹⁰⁵ Tak wyrok Sądu Apelacyjnego w Katowicach z 20 stycznia 2004 r., III AUa 3131/02, niepubl.

¹⁰⁶ Por. wyrok WSA w Warszawie z 6 kwietnia 2005 r., III SA/Wa 263/05 oraz wyrok NSA z 27 lutego 2007 r., I FSK 46/06, niepubl., w którym wskazano: „skoro odpowiedzialność członków zarządu za długi publicznoprawne spółki z o.o. ma charakter wyjątkowy, z uwagi na fakt, iż została wprowadzona na skutek uprzywilejowania określonych należności, to w konsekwencji reguły tej odpowiedzialności powinny być interpretowane w sposób ścisły”.

przepis art. 32 ustawy o s.u.s. także w brzmieniu obowiązującym do dnia 1 stycznia 2010 r. przed zmianą dokonaną przez art. 45 pkt 1 ustawy z dnia 19 grudnia 2008 r. o emeryturach pomostowych (Dz. U. Nr 237, poz. 1656) stanowi podstawę odpowiedniego stosowania do składek na Fundusz Pracy, Fundusz Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych i na ubezpieczenie zdrowotne przepisów dotyczących składek na ubezpieczenia społeczne o odpowiedzialności osób trzecich za zaległości składkowe.

Tezę, że „członkowie zarządu spółki z o.o. z uwagi na odesłanie zawarte w art. 32 ustawy o s.u.s. do art. 31 ustawy o s.u.s., mogą zostać pociągnięci do odpowiedzialności za zaległości powstałe wskutek nieopłacania w terminie przez spółkę składki na Fundusz Pracy, Fundusz Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych i na ubezpieczenie zdrowotne¹⁰⁷” wyraził także Sąd Najwyższy w uchwale z 4 czerwca 2008 r., sygn. akt II UZP 3/08¹⁰⁸.

BIBLIOGRAFIA

I. LITERATURA

- A l l e r h a n d M., Kodeks handlowy. Księga pierwsza. Komentarz, Lwów 1935.
D ą b e k - K r a j e w s k a K., Przepis art. 298 KH jako podstawa odpowiedzialności członków zarządu spółki z o.o., „Rejent” 1999.
D u l ę b a D., Odpowiedzialność członków zarządu spółki z o.o. na podstawie art. 299 kodeksu spółek handlowych, Toruń 2008.
D z i u r z y ń s k i T., F e n i c h e l Z., H o n z a t k o M., Kodeks handlowy z komentarzem i skorowidzem (reprint), Łódź 1994.
G u t o w s k i M., Charakter prawny i zakres przedmiotowy odpowiedzialności członków zarządu spółki z o.o. na podstawie art. 299 k.s.h., „Przegląd Prawa Handlowego” 2008, nr 11.
J a n c z e w s k i S., Prawo handlowe, wekslowe i czekowe, Warszawa 1947.

---

¹⁰⁷ Zgodnie z aktualnym brzmieniem art. 93 § 1 ustawy z 27 sierpnia 2004 r. o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych (Dz. U. nr 210, poz. 2135 ze zm.) składki na ubezpieczenie zdrowotne oraz należności z tytułu odsetek za zwłokę nieopłacone w terminie podlegają ściągnięciu na zasadach określonych w przepisach o systemie ubezpieczeń społecznych.

¹⁰⁸ OSNP 2009/11-12/148, Biul. SN 2008/6. Podobnie uchwała Sądu Najwyższego z 7 maja 2008 r., II UZP 1/08, OSNP 2008/23-24/352, Biul. SN 2008/5.

- K a p p e s A., Przesłanki zwalniające z odpowiedzialności z art. 299 k.s.h. [w:] *Odpowiedzialność cywilna. Księga pamiątkowa ku czci Profesora Adama Szpunara*, red. M. Pyziak-Szafnicka, Zakamycze 2004.
- K a p p e s A., *Odpowiedzialność członków zarządu za zobowiązania spółki z o.o.*, Warszawa 2009.
- K a r o l a k A., *Odpowiedzialność członków zarządu spółki z o.o.*, PPH 2004/10.
- K u ź n i a k P., *Odpowiedzialność członka zarządu spółki z o.o. za zaległości spółki z tytułu składek ZUS, „Monitor Podatkowy” 2006, nr 11.*
- M a r i a ń s k i A., *Odpowiedzialność za zobowiązania podatnika, płatnika, inkasenta w prawie polskim*, Warszawa 1999.
- N a m i t k i e w i c z J., *Kodeks handlowy. Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością (reprint)*, Łódź 1994.
- Okolski J. (red.), *Prawo handlowe*, Warszawa 1999.
- O l e s i ń s k a A., *Odpowiedzialność osób trzecich za zobowiązania podatkowe*, Lublin, 2000.
- S a d l i k R., *Odpowiedzialność członków zarządu spółki z o.o. za nieopłacone składki ZUS, „Prawo Spółek” 2007, nr 6.*
- S o ł t y s i ń s k i S., S z a j k o w s k i A., S z w a j a J., *Kodeks handlowy. Komentarz, t. I*, Warszawa 1994.
- S o ł t y s i ń s k i S., S z a j k o w s k i A., S z w a j a J., *Kodeks spółek handlowych, t. II, Komentarz do art. 151-300*, Warszawa 2002.
- W i ś n i e w s k a M., *Cywilnoprawna odpowiedzialność członków zarządu spółek kapitałowych*, Kraków 1999.
- W i ś n i e w s k i A. W., *Prawo spółek. Podręcznik praktyczny, t. II*, Warszawa 1994.
- W i t o s z A. J., *Subsydiarność w prawie polskim, „Prawo Spółek” 2009, nr 22.*

II. ŹRÓDŁA

Akty normatywne

- Dekret z 8 lutego 1919 r. o spółkach z ograniczoną odpowiedzialnością, Dz. Pr. RP 1919 r., nr 15, poz. 201
- Rozporządzenie Prezydenta Rzeczypospolitej z 27 czerwca 1934 r. Kodeks handlowy, Dz. U. z 1934 r., nr 57, poz. 502.
- Ustawa z 14 czerwca 1960 r. – Kodeks postępowania administracyjnego (tekst jedn. Dz. U. z 2000 r., nr 98, poz. 1071 ze zm.).
- Ustawa z 17 listopada 1964 r. – Kodeks postępowania cywilnego (Dz. U. 1964 r., nr 43, poz. 296 ze zm.).
- Ustawa z 16 czerwca 1966 r. o postępowaniu egzekucyjnym w administracji, tekst jedn. Dz. U. z 2005 r., nr 229, poz. 1954 z późn. zm.
- Ustawa z 19 grudnia 1990 r. o zobowiązaniach podatkowych, tekst jedn., Dz. U. z 1993 r., nr 108, poz. 486 z późn. zm.
- Ustawa z 20 sierpnia 1997 r. o Krajowym Rejestrze Sądowym (tekst jedn. Dz. U. z 2007 r., nr 168, poz. 1186 ze zm.).

- Ustawa z 29 sierpnia 1997 r. – Ordynacja podatkowa (tekst jedn.: Dz. U. z 2005 r., nr 8, poz. 60 ze zm.), określana w dalszej części jako OrdPU.
- Ustawa z 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (tekst jedn.: Dz. U. z 2007 r., nr 11, poz. 74 ze zm.).
- Ustawa z 15 września 2000 r. – Kodeks spółek handlowych, Dz. U. z 2000, nr 94, poz. 1037.
- Ustawa z 12 września 2002 r. o zmianie ustawy – Ordynacja podatkowa oraz o zmianie niektórych innych ustaw (Dz. U. nr 169, poz. 1387).
- Ustawa z 28 lutego 2003 r. Prawo upadłościowe i naprawcze (Dz. U., nr 60, poz. 535 ze zm.).
- Ustawa z 27 sierpnia 2004 r. o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych, Dz. U. nr 210, poz. 2135 ze zm.

Wykaz przywołanych orzeczeń sądowych (w porządku chronologicznym)

- Wyrok SN z 1 lipca 1936 r., C I 2847/35, Orzecznictwo SN w sprawach podatkowych i administracyjnych, poz. 2522.
- Orzeczenie SN z 4 grudnia 1936 r., C I. 1 515/36, Zbiór Orzeczeń Sądu Najwyższego Izby Pierwszej Cywilnej 1937, nr XI, poz. 12.
- Wyrok SN z 9 czerwca 1937 r., I C 1927/36, OSN(C) 1938/4/184.
- Wyrok SN z dnia 26 kwietnia 1938 r., II C 2806/37, OSN(C) 1939/2/89.
- Orzeczenie SN z 28 czerwca 1938 r., I C 324/38, OSN(C) 1939/4/179.
- Orzeczenie SN z 18 sierpnia 1938 r., II C 86/38, OSN (C) 1939/6/245.
- Orzeczenie SN z 18 kwietnia 1950 r., Wa.C. 385/49 (niepubl.)
- Wyrok SN z 2 lutego 1954 r., II C 454/53, niepubl.
- Orzeczenie SN z 21 lipca 1959 r., III CR 1240/58, niepubl.
- Uchwała SN z 12 czerwca 1991 r., III CZP 46/91, OSNC 1992/3/38.
- Uchwała SN z 19 stycznia 1993 r., III CZP 162/92, OSNCP 1993/6/103.
- Uchwała SN z 9 sierpnia 1993 r., III CZP 116/93, OSNCP 1994/2/35.
- Uchwała SN (7) z 15 września 1993 r., II UZP 15/93, OSNCP 1994/3/48.
- Uchwała SN z 2 lutego 1994 r., I PZP 58/93, PiZS 1994, nr 4, s. 63.
- Uchwała SN z 9 listopada 1994 r., III CZP 140/94, OSNC 1995/3/45.
- Uchwała SN z 22 września 1995 r., III CZP 120/95, OSNC 1995/12/181.
- Postanowienie SN z 6 lutego 1996 r., III CRN 61/95, Pr. Gosp. 1996, nr 6, s. 13.
- Uchwała SN z 20 września 1996 r., III CZP 72/96, OSNC 1997/1/4.
- Uchwała SN z 19 listopada 1996 r., III CZP 114/96, OSNC 1997/3/25.
- Wyrok SA w Lublinie z 19 lutego 1997 r., I ACa 33/97, Apel.-Lub., nr 3/1997, poz. 15.
- Wyrok SN z 6 czerwca 1997 r., III CKN 65/97, OSNC 1997/11/181.
- Uchwała SN z 4 lipca 1997 r., II CZP 24/1997.
- Wyrok z 17 lipca 1997 r., II CKN 126/97, OSP 1998/3/62.
- Wyrok SN z 2 września 1997 r., sygn. akt III CKN 602/97 (niepubl.).
- Wyrok SN z 14 lipca 1998 r., III CKN 582/97, Lex nr 84475.
- Wyrok SN z 8 kwietnia 1999 r., II CKN 261/98, niepubl.
- Wyrok SN z 29 kwietnia 1998 r., I CKN 654/97, OSP 1999, z.1, s. 6.

- Wyrok SN z 14 lipca 1998 r., III CKN 582/97.
Wyrok SN z 9 czerwca 1999 r., III CKN 250/98.
Uchwała SN z 15 czerwca 1999 r., III CZP 10/99, OSNC 1999/12/203, MoP 1999, nr 11.
Wyrok SN z 28 sierpnia 1999 r., II CKN 608/98, OSNC 2000/4/67.
Wyrok SN z 19 stycznia 2000 r., II CKN 682/98, Lex nr 51055.
Wyrok SN z 4 kwietnia 2000 r., V CKN 10/00, OSNC 2000/12/219.
Wyrok SN z 11 października 2000 r., III CKN 252/00, Lex nr 51887.
Uchwała SN z 20 grudnia 2001 r., III CZP 69/01, OSNC 2002/10/118.
Wyrok NSA z 12 lutego 2002 r., III SA 2544/00, „Serwis Podatkowy” 2003, nr 7, s. 20.
Wyrok SN z 21 lutego 2002 r., IV CKN 793/00, OSNC 2003/2/22.
Wyrok SN z 7 czerwca 2002 r., IV CKN 1138/00, Lex nr 55502.
Wyrok NSA w Katowicach z 9 września 2002 r., I SA/Ka 1259/01, POP 2004/1/5.
Wyrok NSA z 11 lutego 2003 r., I SA/Łd 1006/01, OSP 2004, nr 5, poz. 69.
Wyrok SN z 14 lutego 2003 r., IV CKN 1779/00, OSNC 2004/5/76, Biul. SN 2003/7/13, M. Prawn. 2003/23/1090.
Wyrok NSA w Bydgoszczy z 6 marca 2003 r., SA/Bd 85/03, POP 2003/4/93.
Wyrok SA w Warszawie z 8 maja 2003 r., III AUa 2236/01, OSA 2003/11/39.
Wyrok SN z 26 czerwca 2003 r., V CKN 416/01, OSNC 2004/7-8/129.
Wyrok NSA w Rzeszowie z 12 września 2003 r., SA/Rz 886/02, POP 2004/3/51/241-242.
Wyrok SN z 25 września 2003 r., V CK 198/02, „Wokanda” 2004, nr 6, s. 7.
Wyrok SN z 21 października 2003 r., I CK 160/02, MoP 2003, nr 23, s. 1059.
Postanowienie SN z 29 października 2003 r., IV CA 2/03, Lex nr 157296.
Wyrok NSA z 20 listopada 2003 r., III SA 110/02, POP 2004, nr 6, poz. 115.
Uchwała SN z 25 listopada 2003 r., sygn. akt III CZP 75/03, OSNC 2005/1/3.
Wyrok SN z 28 listopada 2003 r., IV CK 219/02, Lex nr 172820.
Wyrok SN z 28 listopada 2003 r., IV CK 226/02, (niepubl.).
Postanowienie SN z 5 grudnia 2003 r., IV CK 256/02 (niepubl.).
Wyrok SA w Warszawie z 9 grudnia 2003 r., III AUa 1702/02, OSA 2004/8/18.
Wyrok SA w Białymstoku z 16 grudnia 2003 r., I ACa 681/03, OSAB 2004/1/16.
Wyrok SA w Katowicach z 20 stycznia 2004 r., III AUa 3131/02, niepubl.
Wyrok SN z 28 stycznia 2004 r., IV CK 176/02, „Wokanda” 2004, nr 9, s.7.
Wyrok WSA w Olsztynie z 3 marca 2004 r., III SA 2889/02, „Monitor Podatkowy” 2004, nr 6, s. 46-47.
Wyrok SA w Warszawie z 3 marca 2004 r., III AUa 477/03, OSA 2004/12/28.
Wyrok SA w Białymstoku z 12 maja 2004 r., I ACa 85/04, OSAB 2004/3/16.
Wyrok SN z 20 maja 2004 r., IV CK 376/03, Lex nr 182100.
Wyrok SA w Warszawie z 25 maja 2004 r., III AUa 1201/03, OSA 2005/1/3.
Wyrok SN z 23 czerwca 2004 r., V CK 539/03, Lex nr 145307, „Glosa” 2005/2/22.
Wyrok SN z 23 czerwca 2004 r., V CK 533/03, Lex nr 194093.
Wyrok SN z 24 czerwca 2004 r., III CK 107/03, OSNC 2005/6/109.
Wyrok NSA z 27 października 2004 r., FSK 1069/04.
Wyrok SN z 27 października 2004 r., IV CK 148/04.

- Wyrok WSA w Warszawie z 3 grudnia 2004 r., III SA/Wa 209/04, „Monitor Podatkowy” 2005, nr 4.
- Wyrok SN z 15 grudnia 2004 r., sygn. akt IV CK 376/04.
- Wyrok WSA w Warszawie z 22 lutego 2005 r., III SA 2984/03.
- Wyrok WSA w Olsztynie z 24 marca 2005 r., I SA/OI 345/04, ZNSA 2005/1/98.
- Wyrok WSA w Warszawie z 6 kwietnia 2005, III SA/Wa 263/05, Lex nr 166514.
- Wyrok SN z 25 maja 2005 r., I UK 265/04, OSNP 2006, nr 3-4, poz. 60.
- Wyrok SN z 24 czerwca 2005 r., V CK 736/04 (niepubl.).
- Wyrok NSA z 14 września 2005 r., FSK 2062/04 oraz wyrok NSA z 18 listopada 2005 r., FSK 2548/04, „Monitor Podatkowy” 2006, nr 5.
- Wyrok SN z 21 września 2005 r., V CK 129/05, „Monitor Podatkowy” 2005, nr 20.
- Wyrok WSA w Bydgoszczy z 4 października 2005 r., II SA/Bd, POP 2005, z. 1, poz. 1.
- Wyrok NSA z 26 października 2005 r., I FSK 192/05, Legalis.
- Wyrok NSA z 4 listopada 2005 r., I FSK 266/05, „Monitor Podatkowy” 2006, nr 3, s. 40.
- Wyrok SN z 26 stycznia 2006 r., II CK 384/05, Lex – Temida, nr 191241.
- Wyrok SN z 11 maja 2006 r., I UK 271/05, OSNP 2007/9-10/142.
- Wyrok SA w Warszawie z 13 czerwca 2006 r. w sprawie III AUa 152/06.
- Wyrok WSA w Warszawie z 20 września 2006 r., III SA/Wa 3277/05, „Monitor Podatkowy” 2007, nr 2.
- Wyrok SN z 23 października 2006 r., I UK 126/06, OSNP 2007/21-22/331.
- Uchwała SN z 7 grudnia 2006 r., III CZP 118/06, OSNC 2007/9/136.
- Wyrok SN z 13 grudnia 2006 r., II CSK 300/06, niepubl.
- Wyrok SN z 31 stycznia 2007 r., II CSK 417/06, „Monitor Prawniczy” 2007, nr 5.
- Wyrok SN z dnia 31 stycznia 2007 r., sygn. akt II CSK 381/06.
- Wyrok SA w Poznaniu z 8 lutego 2007 r., sygn. akt I ACa 1144/06.
- Wyrok NSA z 27 lutego 2007 r., I FSK 46/06, niepubl.
- Wyrok WSA w Warszawie z 8 marca 2007 r., V SA/Wa 440/07, Lex nr 338247.
- Wyrok SN z 18 kwietnia 2007 r., V CSK 55/07, Lex – Temida nr 251525.
- Wyrok SN z 18 kwietnia 2007 r., I UK 349/06.
- Wyrok WSA w Warszawie z 27 czerwca 2007 r., III SA/Wa 275/07.
- Wyrok WSA w Warszawie z 1 sierpnia 2007 r., III SA/Wa 176/07, „Monitor Podatkowy” 2007, nr 18.
- Wyrok SN z 2 października 2007 r., II CSK 301/07, Lex nr 332957.
- Wyrok SN z 5 października 2007 r., II UK 40/07, OSNP 2008/23-24/357.
- Wyrok SA w Katowicach z 11 października 2007 r., III AUa 1437/06.
- Wyrok SA w Lublinie z 6 grudnia 2007 r., III AUa 821/07.
- Wyrok SN z 30 stycznia 2008 r., I UK 187/07 (niepubl.).
- Wyrok SN z 19 lutego 2008 r., II UK 100/07, OSNP 2009/9-10/127.
- Uchwała SN z 28 lutego 2008 r., sygn. akt III CZP 143/07.
- Wyrok WSA w Gdańsku z 8 kwietnia 2008 r., I SA/Gd 167/08, niepubl.
- Uchwała SN z 7 maja 2008 r., II UZP 1/08, OSNP 2008/23-24/352, Biul. SN 2008/5, MPPr 2008/11, OSP 2009/5375567.
- Wyrok SN z 14 maja 2008 r., II UK 283/07, niepubl., Lex nr 489016.

- Uchwała SN z 4 czerwca 2008r., sygn. akt II UZP 3/08, OSNP 2009/11-12/148, Biul. SN 2008/6.
- Wyrok SA w Katowicach z 11 czerwca 2008 r., III AUa 1748/07, Biul. SAKa 2009/2/34, Lex nr 509037.
- Wyrok SN z 8 lipca 2008 r., II UK 341/07, Lex nr 497700.
- Wyrok SN z 2 października 2008 r., I UK 39/08, MPPr 2009/5/272.
- Uchwała SN z 7 listopada 2008 r., III CZP 72/08, OSNC 2009/2/20, Biul. SN 2008/11/7.
- Uchwała SN z 19 listopada 2008 r., III CZP 94/08, Lex nr 465355, Biul. SN 2008/11/8.
- Postanowienie SN z 19 listopada 2008 r., III CZP 21/08.
- Wyrok SN z 26 listopada 2008 r., I UK 107/08.
- Uchwała SN z 4 grudnia 2008 r., II UZP 6/08, OSNP 2009/7-8/102.
- Uchwała NSA z 8 grudnia 2008 r., II FPS 6/08, POP 2009/1/21.
- Postanowienie SN z 8 grudnia 2008 r., III CZP 112/08, Lex nr 490503.
- Wyrok SN z 9 grudnia 2008 r., I UK 151/08.
- Wyrok WSA w Gdańsku z 13 stycznia 2009 r., I SA/Gd 665/08, niepubl.
- Wyrok WSA w Gliwicach z 16 stycznia 2009 r., III SA/Gl 1003/08, niepubl.
- Wyrok WSA w Gdańsku z 27 stycznia 2009 r., I SA/Gd 658/08, niepubl.
- Wyrok WSA w Kielcach z 26 lutego 2009 r., I SA/Ke 1/09, niepubl.
- Wyrok WSA w Gliwicach z 27 lutego 2009 r., III SA/Gl 421/08, Lex nr 487213.
- Uchwała SN z 13 maja 2009 r., I UZP 4/09, Lex nr 512467.
- Wyrok WSA w Poznaniu z 9 czerwca 2009 r., I SA/Po 326/09, Lex nr 512138.
- Uchwała SN z 15 października 2009 r., sygn. akt I UZP 3/09.

Glosy

- D r a n i e w i c z B., Glosa do wyroku SA w Białymstoku z 16 grudnia 2003 r., I ACa 681/03, „Monitor Prawniczy” 2004, nr 22.
- D u l ę b a D., Glosa do wyroku SN z 24 czerwca 2004r., III CK 107/03, Rej. 2006, z. 9.
- F r ą c k o w i a k J., Glosa do uchwały SN z 19 listopada 1996, OSP 1997/6/114.
- G r a n e c k i P., Glosa do wyroku SN z 4 kwietnia 2000 r., V CKN 10/00, OSP 2001/7-8/112.
- G u t o w s k i M., Glosa do wyroku SN z 4 kwietnia 2000 r., V CKN 10/00, Pal. 2004, nr 7-8, s. 263.
- H e r b e t A., Glosa do uchwały SN z 15 czerwca 1999 r., III CZP 10/99, OSP 2000/3/40.
- K a r o l a k A., Glosa do wyroku SN z 24 czerwca 2004 r., III CK 107/03, Pr. Sp. 2005, nr 6, s. 51.
- K a r o l a k A., Glosa do wyroku SN z 18 marca 2004 r., III CK 351/02, „Przegląd Ustawodawstwa Gospodarczego” 2004, nr 12, s. 27.
- K a r o l a k A., Glosa do wyroku SA z 20 maja 2003 r., I ACa 201/03, PPH 2004/10/52.
- K a r o l a k A., Glosa do wyroku SN z 24 czerwca 2004 r., III CK 107/03, Pr. Sp. 2005, nr 6.

- K a r o ł a k A., Glosa do wyroku SN z 14 lutego 2003 r., IV CKN 1779/00, OSNC 2004/5/76, Biul. SN 2003/7/13, M. Prawn. 2003/23/1090, Pr. Sp. 2004, nr 4, s. 56
- K a r o ł a k A., M a r i a ń s k i A., Glosa do wyroku NSA z 12 września 2003 r., SA/Rz 886/02, POP 2004/6/525-531.
- K o z ł o w s k i Ł., Glosa do wyroku SA w Białymstoku z 12 maja 2004 r., I ACa 85/04, Pr. Sp. 2006, Nr 1.
- P i o n k a E., Glosa do wyroku Sądu Najwyższego z 17 lipca 1997 r., OSP 1998/3/62.
- M a r i a ń s k i A., Glosa do uchwały SN z 20 grudnia 2001 r., III CZP 69/01, „Monitor Prawniczy” 2003, nr 8, s. 377.
- P a b i s R., Glosa do wyroku SA w Białymstoku z 16 grudnia 2003 r., I ACa 681/03, Pr. Sp. 2005, nr 12, s. 52.
- R o s z e w s k i Z. J., Glosa do uchwały SN z 15 czerwca 1999 r., III CZP 10/99, Pr. Sp. 2000, nr 9.
- R y g o ł - K o ś c i a r z M., Glosa do wyroku SN z 4 kwietnia 2000 r., V CKN 10/00, Rej. 2002, z. 9, s. 110.
- S z a r e k R., Glosa do uchwały SN z 15 czerwca 1999 r., III CZP 10/99, PPH 2000, nr 6, s. 49.
- S z a r e k R., Glosa do wyroku Sądu Najwyższego z 28 sierpnia 1999 r., II CKN 608/98, PS 2002, nr 3, s. 138.

THE LIABILITY OF THE MANAGEMENT BOARD MEMBERS
IN A PRIVATE LIMITED LIABILITY COMPANY
IN THE LIGHT OF THE REGULATIONS
OF COMMERCIAL AND TAXATION LAW.
AN OUTLINE OF JUDICIAL DECISIONS AND LEGAL DOCTRINE.

S u m m a r y

The article aims at presenting a cross-sectional study of the legal basis and limits of the liability of management board members of a limited liability company for public legal and private legal obligations of a company, with particular emphasis laid on the Article 299 of Commercial Companies Code in view of Article 116 of Tax Ordinance Act and Articles 31 and 32 of Social Insurance Act. The article specifies and analyzes the most significant views of the representatives of judicature and the practical, albeit often disparate stances and judicial resolutions on the discussed subject. Can the judicial decisions and legal theory of the previous years resolve all interpretative doubts connected with the issue in order to create a unified and coherent notion of the liability? By commenting on the specific regulations, the author applies the assemblage of views of the legal literature and judicature in order to systemize the presented study of court decisions and at the same time develops an authorial view on the issues in an attempt to enrich the judicial polemics.

Słowa kluczowe: zarząd, spółka z ograniczoną odpowiedzialnością, odpowiedzialność, bezskuteczność egzekucji.

Key words: management board, limited liability company, liability, ineffectiveness of execution.